

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Global turism och hållbar utveckling

**Svenska turisters uppfattningar
om destinationspåverkan**

Jenny Eriksson

Matilda Torstensson

Examensarbete 15 hp
Inom Globala Studier

Internationellt Arbete
Vårterminen 2014

Handledare
Per Askerlund

Examinator
Berndt Brikell

SAMMANFATTNING

Jenny Eriksson, Matilda Torstensson

Global turism och hållbar utveckling

Svenska turisternas uppfattningar om destinationspåverkan

Antal sidor: 32

De senaste åren har den internationella turismen ökat explosionsartat och den förväntas fortsätta öka på samma vis. Detta medför både positiv och negativ påverkan på destinationen och för lokalbefolkningen. För att turismen skall vara långsiktigt hållbar är det viktigt att inbegripa turisternas perspektiv på destinationspåverkan. Tidigare forskning har främst varit fokuserad på lokalbefolkningens syn på turismen, och därför behövs vidare forskning från turisternas synvinkel.

Föreliggande uppsats har som syfte att undersöka hur svenska turister uppfattar destinationspåverkan inom de tre hållbarhetsfärderna ekonomi, sociokultur och ekologi. Vidare syftar uppsatsen till att undersöka eventuella skillnader i upplevelser mellan de två turistgrupperna massturister och alternativturister.

Undersökningen har gjorts med hjälp av en enkätundersökning administrerad på Internet. Enkäten har spridits på sociala medier med hjälp av ett snöbollsurval som avser spegla diverse varianser i populationen. Teorierna Social Exchange Theory och Self-Serving Bias har använts för att beskriva turism och turisternas aktioner. Resultaten har analyserats statistiskt i programmet SPSS, genom att göra T-Test.

Resultatet visar att turisterna anser att den ekonomiska påverkan från den allmänna turismen är positiv, medan den ekologiska påverkan är negativ och på det sociokulturella planet finns en bred spridning mellan positivt och negativt. De uppfattar också sin egen resa som positivt ekonomiskt och sociokulturellt men den ekologiska sfären anses inte påverkas speciellt mycket av deras egen resa. Vidare redovisas mycket svaga skillnader mellan olika turisttypers svar om destinationspåverkan, däremot tydliga skillnader i uppfattning om sin egen resa i förhållande till den allmänna turismen.

Sökord: Destinationspåverkan, Hållbar turism, Svenska turister, Social Exchange Theory, Self-Serving Bias.

Postadress
Högskolan för lärande
och kommunikation
(HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress
Gjuterigatan 5

Telefon
036-101000

Fax
036162585

Innehåll

1	Inledning	1
2	Syfte och frågeställningar	2
3	Bakgrund	2
3.1	Turismens historia ur ett svenskt perspektiv	2
3.2	Hållbar utveckling.....	3
3.3	Hållbar turism.....	4
3.3.1	Ekonomiskt hållbar turism	4
3.3.2	Sociokulturellt hållbar turism.....	4
3.3.3	Ekologiskt hållbar turism	5
4	Tidigare forskning.....	6
4.1	Tidigare forskning om hur turister uppfattar turismens påverkan.....	6
4.2	Tidigare forskning om hur lokalbefolkningen uppfattar turismens påverkan	7
4.3	Jämförelse och kunskapsluckor	8
4.4	Teorier	8
4.4.1	Cohens turistgrupper	8
4.4.2	Self-Serving Bias	9
4.4.3	Social Exchange Theory.....	10
5	Metod och material.....	10
5.1	Definitioner	10
5.1.1	Turist- och restyper.....	10
5.1.2	Destinationspåverkan	10
5.2	Surveyundersökning.....	11
5.3	Urval och avgränsningar	12
5.4	Analys	12
5.5	Metoddiskussion	13
5.5.1	Urvalsdiskussion.....	14
5.5.2	Etik	14
5.5.3	Reliabilitet och validitet	15
6	Resultat.....	16
6.1	Svarsfrekvens.....	16
6.2	Destinationspåverkan av turism i allmänhet.....	16

6.2.1	Ekonomisk sfär.....	17
6.2.2	Sociokulturell sfär.....	18
6.2.3	Ekologisk sfär	19
6.3	Destinationspåverkan av egen resa	21
6.3.1	Ekonomisk sfär.....	21
6.3.2	Sociokulturell sfär.....	23
6.3.3	Ekologisk sfär	24
6.4	Differenser.....	25
6.4.1	Massturister och alternativturister.....	26
6.4.2	Den egna resan i förhållande till allmän turism	27
7	Diskussion.....	28
7.1	Hur uppfattar svenska turister att internationell turism i allmänhet påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?.....	28
7.2	Hur uppfattar svenska turister att deras eget resande utomlands påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?	29
7.3	Finns det skillnader mellan olika typer av turisternas uppfattningar om påverkan?	31
8	Slutsats och framtida forskning	32
	Referenser.....	33
	Bilaga 1.....	36

I Inledning

Den internationella turismen har ökat explosionsartat de senaste åren, och enligt United Nations World Tourism Organisation's (UNWTO) prognos, kommer ökningen att tillta. 1995 uppgick de internationella ankomsterna världen över till 529 miljoner, 2010 var motsvarande siffra 891 miljoner och prognosen för 2030 är 1,8 miljarder (UNWTO, 2014). Med denna dramatiska ökning växer ett större behov av ansvarstagande fram inom turistnäringen. Forskning har visat på ett samband mellan turismens ekonomiska utveckling och negativa konsekvenser på sociala och ekologiska strukturer på destinationen (Carter, 2004).

Dielemans och Salehi skriver i sin bok *Välkommen till Paradiset* om hur det orörda och pittoreska i främmande samhällen tilltalar västerländska turister, men så fort utvecklingen i dessa samhällen går mot en mer västerländsk stil, försvinner charmen i dem och turister avfärdar destinationerna som "för turistiga". Dilemmat i detta är tydligt. Turistindustrin hjälper samhällen framåt i utvecklingen på ett sätt som inte varit möjligt utan de stora turistströmmarna. Samtidigt, när turisterna tröttnat på destinationen lämnas platsen åt sitt eget öde. Ett samhälle som utvecklats främst för turismen blir haltande när dess största inkomstkälla försvinner (Dielemans & Salehi, 2008).

Sedan World Commission on Environment and Development (WCED) gav ut Brundtlandsrapporten 1987, en rapport om världens miljö- och utvecklingsproblematik, har konceptet Hållbar Utveckling anammats inom många områden, bland annat turism. Brundtlandsrapporten talar om tre områden inom vilka det bör samarbetas för en hållbar utveckling, nämligen ekonomi, ekologi och sociokultur (WCED, 1987). För att hållbar turism ska kunna existera krävs det att den är nära integrerad med aktiviteter på destinationen och lokalbefolkningens livsstil (McKercher, 1993).

För att minimera de negativa konsekvenserna av turism är ett viktigt steg i processen att synliggöra och uppmärksamma dessa konsekvenser från flera olika håll och för att kunna skapa en förändring till det bättre behövs kunskap om hur turister upplever dessa konsekvenser i nuläget. Flera undersökningar om turism poängterar bristen på forskning gällande upplevd påverkan av turism från turisternas perspektiv (Andereck, 2009; Van Winkle & MacKay, 2008). Den allra största delen forskning om upplevd påverkan av turism är skildrad från lokalbefolkningens perspektiv, och ett behov av att undersöka turisternas perspektiv har uppmärksammats. Framför allt finns en ojämnavikt i forskning från de båda perspektiven, vilket resulterar i ett ojämnt forskningsfält. Ett argument för varför det är viktigt med ett turistperspektiv på upplevd påverkan är att aktörer ska kunna hantera turistbranschen på ett långsiktigt hållbart sätt och kunna avgöra vilka typer av insatser som behövs göras för att minimera den negativa påverkan på destinationen. Det är också viktigt att göra denna typ av undersökning för att kunna kartlägga vad turister tycker i frågan (Priskin, 2003; Moyle, Weiler & Croy, 2012).

Denna uppsats har skrivits gemensamt av båda författarna i alla delar. Initiala texter har skrivits var för sig men alla texter har noggrant gått igenom av båda författarna och gemensamma förändringar och förbättringar har gjorts. Inget stycke är skrivet av endast den ena författaren och de båda har delat helt lika på all arbetsbörda.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur turister uppfattar destinationspåverkan inom de tre tidigare nämnda hållbarhetsfärderna, ekologi, ekonomi och sociokultur. Vidare är syftet att undersöka om det finns skillnader i uppfattning mellan olika grupper av turister, massturister och alternativturister, samt om turister ser sin egen påverkan annorlunda än hur de ser på turismen i allmänhet.

- Hur uppfattar svenska turister att internationell turism i allmänhet påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?
- Hur uppfattar svenska turister att deras eget resande utomlands påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?
- Finns det skillnader mellan olika typer av turisternas uppfattningar om påverkan?

3 Bakgrund

För att kunna ställa föreliggande undersökning i relevans till det nuvarande forskningsfältet presenteras nedan bakgrundsinformation som ligger till grund för den undersökning som ska göras. Denna bakgrund syftar till att hjälpa läsaren med den förförståelse som krävs för att tillgodogöra sig informationen från undersökningen.

3.1 Turismens historia ur ett svenskt perspektiv

Turism innebär att människor reser till platser de i vardagen inte reser till, och vistas där i en period som är kortare än ett år. Det främsta syftet med resan är inte att arbeta, utan att uppleva en ny omgivning (Nationalencyklopedin, 2014). Att vara nyfiken på okända saker och platser är inget nytt, människan har alltid varit upptäcktsbenägen. Många av dagens reseformer kan relateras till resvanor för många hundra år sedan. Till exempel har dagens spa-resor en tydlig likhet i 1600-talets romerska bad, ungdomars jorden-runt-resor liknar de resor den engelska adelns söner gjorde i bildningssyfte, så kallade Grand Tours, och så som man idag reser för att besöka exempelvis Elvis grav reste man förr för att se andra kända gravar som pyramiderna (Blom & Nilsson, 2005). I dagens globaliserade samhälle är resande en del av vardagen för många (Wanhill, 1997).

Informationsteknologi, betald semester och billigare transportkostnader har alla spelat sin roll i den ökande turismen världen över, dock främst i väst. I mitten på 1900-talet var de populäraste destinationerna för svenska turister europeiska länder, men på senare tid har destinationer i Asien och Australien ökat i popularitet (Wanhill, 1997). De gamla hederliga charterorterna som Teneriffa och Las Palmas finns fortfarande med i mixen, men under 80- och 90-talen utökades listan med länder som Thailand, Vietnam, Peru och Brasilien bland andra. Även reseformen har förändrats. 1997 åkte 1,8 miljoner svenskar på semester, då framförallt på charter, och 2005 reste 7 miljoner svenskar på semester, dock betydligt färre på regelrätt chartersemester då det blivit mer och mer populärt att boka flyg och hotell på egen hand (Blom & Nilsson, 2005).

Turistnäringen växer snabbt. Ett svenskt exempel på när turismens tillväxt utgjort ett problem var redan på 30-talet, när campare upptäckte Borgholmstrakten. I Köpingsvik blev camparna fler än vad som kunde tas hand om. Markägare blev upprörda över missbruk av deras mark och toaletter och andra faciliteter räckte inte till den svärm av turister som slagit upp sina tält och hus-

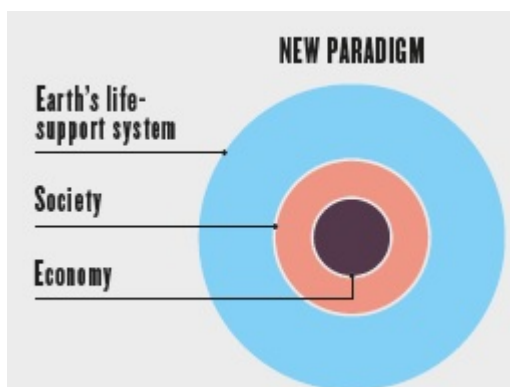
vagnar. I liten skala blev detta en form av massturism, som utgjorde ett problem och medförde negativa konsekvenser för destinationen (Blom & Nilsson, 2005).

Massturism kan liknas vid en industri, tydligt utformad för att vara så effektiv och attraktiv som möjligt för turisten. Dock är massturismen driven av andra aktörer än endast konsumenterna. Det är producenterna som ständigt tillhandahåller nya destinationer, attraktioner och reseförslag, och driver industrin framåt, dock på konsumenternas efterfrågan. Resor till sol och bad är populärast inom den svenska massturismen, och researrangörer tillhandahåller paketlösningar som lockar många turister (Blom & Nilsson, 2005).

3.2 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är något som de flesta anser vara önskvärt och som bör strävas efter. Ibland hävdas det att begreppet hållbar utveckling kan innebära i stor sett vad som helst och att om man ställer frågan ”Vad innebär hållbar utveckling” så kan svaret variera i det oändliga beroende på vem man frågar (Potter, Binns, Elliot & Smith, 2008). Det sätt som oftast används för att definiera vad hållbar utveckling innebär kommer från Brundtlandsrapporten (WCED, 1987). Den säger att hållbar utveckling innebär att möta dagens behov utan att kompromissa med möjligheten att kommande generationer ska kunna möta sina behov. Vidare säger Brundtlandsrapporten att människans behov, grovt indelat, kommer från tre olika typer, så kallade pelare, ekonomiska, ekologiska och sociala behov. Dessa typer är dock sammanflätade. En starkare ekonomi kan förbättra till exempel sjukvård och skola, vilket leder till bättre utbildning och bättre hälsa på det sociala planet precis som att den ekonomiska utvecklingen kan ha negativa effekter till exempel miljömässigt när städer utvecklas utan att hänsyn tas till miljön på ett långsiktigt plan (WCED, 1987).

En del av forskningsfältet hävdar i en artikel hur viktigt det är att det som förr definierades som tre pelare, idag borde betraktas som ett sammanvuxet koncept. Jordens livsuppehållande system är grunden på vilken samhället vilar, och den globala ekonomin är enbart till för att serva samhället. Man måste, enligt Griggs et al., inse att utan den ekologiska sfären kan det inte finnas något samhälle och inte heller ett ekonomiskt system. De tre sfärerna bygger på varandra och går in i varandra och kräver att man i utvecklingsarbete jobbar på ett sätt som sammanbinder de tre (Fig. 1; Griggs et al., 2013).

Figur 1: Griggs nya paradigm, där de tre hållbarhetssfärerna bygger på varandra. (Griggs et al., 2013)

3.3 Hållbar turism

De tre tidigare nämnda hållbarhetsfärderna från Brundtlandsrapporten används även för att förklara fenomenet hållbar turism. Harris, Griffin och Williams (2002) förklarar hållbar turism på detta sätt, vilket presenteras nedan.

3.3.1 Ekonomiskt hållbar turism

Att göra turism på en ort ekonomiskt hållbar görs främst genom att skapa arbetstillfällen på orten och att göra turisterna tillfredsställda med deras vistelse. Att anställa lokalbefolkningen som turistguider och liknande på orten gör att konkurrensen om de vanliga jobben blir mindre, vilket i sin tur gör att det blir bättre för betydligt fler än bara de som är anställda inom turistbranschen. Vidare har det visats att turister ofta blir nöjdare om deras guide är från värdorten och har kunskap och passion för den än om guiden är från samma land som turisterna. Det i kombination med turisternas förväntningar och efterforskningar om värdorten sedan tidigare, gör ofta att de berättar för människor i sin bekantskapskrets om resmålet, vilket ger gratis reklam för orten (Harris et al., 2002).

Möjligheten att göra turismen i landet ekonomiskt hållbar beror också på i vilken utvecklingsfas landet befinner sig i, dock är det ekonomiska perspektivet ofta viktigare för fattiga länder än vad det sociokulturella och ekologiska perspektivet är. De fattigare länderna tenderar att inte se långsiktigt på investeringar vilket kan resultera i att de snabbt kan tjäna mycket pengar under en kort period och att inkomsten sedan sinar. Exempel på detta är när ett land i vissa fall säljer ut turistnäringen på en ort till utländska aktörer, de får då en stor summa pengar snabbt, men de får ingenting för återkommande turister eller när turismen ökar (Harris et al., 2002).

3.3.2 Sociokulturellt hållbar turism

Sociokulturell hållbarhet inom turism innebär enligt Harris et al. (2002) att man måste acceptera en viss mängd förändring inom kulturen för att kommande generationer ska få ett bättre liv, det är en grundläggande värdegrund inom hållbar utveckling. Kulturer är en produkt av omgivningen och förändras i takt med nya influenser. På grund av den internationella turismen kan en kultur påverkas på flera olika sätt. Kulturen i värdlandet påverkas då den möter kulturen turisterna för med sig och värdlandet försöker anpassa sin kultur för att göra turisterna nöjda. Detta hänger också ihop med att värdlandets kultur, som till exempel religiösa symboler och liknande, kan kommersialiseras och säljas till turister, vilket förändrar innebörden av dessa ting (Harris et al., 2002). Författarna frågar sig om man verkligen kan skylla sociokulturella förändringar på turism. Kulturer har alltid varit i förändring och är det fortfarande. Det är inte heller alltid önskvärt att behålla en kultur på ett visst sätt. Alla förändringar som turismen för med sig är inte dåliga, menar Harris et al. (2002). Exempelvis poängterar författarna att våldsamma slumsubkulturer sällan är eftersträfvansvärda att bevara. Vidare kan internationell turism i vissa fall sakta ner sociokulturella förändringar, då befolkningen i värdlandet ibland sätter mer värde på, och blir stoltare över, sin egen kultur om den är populär bland människor som kommer från andra kulturer (Harris et al., 2002).

Massturism, som den stora delen av den internationella turismen vuxit till, ses ofta som en gigantisk kraft som krossar allt i sin väg och som konsumerar destination efter destination. Det finns emellertid tecken på att researrangörerna har lärt sig av tidigare utveckling och att de nu arbetar för att göra turister mer medvetna om resandets påverkan på destinationen. När det talas om just

sociokulturell hållbarhet spelar det roll hur ekonomiskt utvecklat landet i fråga är. Ett fattigt land fokuserar mer på ekonomisk hållbarhet och ekonomisk utveckling än den sociokulturella (Harris et al., 2002).

3.3.3 Ekologiskt hållbar turism

Det finns många perspektiv på begreppet ”Ekologiskt hållbar turism” och det kan vara svårt att veta vad som menas med det. En del kan mena luftförelingar medan andra kanske mer specifikt menar den biologiska mångfalden (Harris et al., 2002). Det talas främst om tre aspekter inom ekologiskt hållbar turism, vilka är: skydd av mångfalden, spara på naturresurserna och att minimera miljöpåverkan som orsakas av mänsklig kontakt (Fredman, Wall & Lundberg, 2009). En del av forskningsfältet hävdar att det är lika viktigt för turismens fortsatta utveckling att förändra massturismen mot det mer miljövänliga hållet som att skapa speciella resor för speciella grupper av turister. Det finns dock kritik mot detta. Om man riktar in resor på speciella grupper så förvandlas det till ett elitistiskt resande och då kommer det inte längre vara tillgängligt för alla turistgrupper (Lagerkvist, 2001).

Harris et al. (2002) skriver att när en ort eller ett område planerar sin turism och ska göra staden turistvänlig, måste de använda policys som skapar ett samhälle som är motståndskraftigt i fråga om att överleva i en ekonomiskt och ekologiskt labil närmiljö. De säger också att politiker och ledare i en stad bör tänka mer på själva begreppet hållbarhet. Om man tar fasta på ett mer ekologiskt resande så kan turistbranschen bli mer förebyggande när det gäller sin egen framtid och då erbjuds en turism som uppmuntrar till ett helhetsperspektiv i utveckling av staden (Harris et al., 2002).

4 Tidigare forskning

Det aktuella forskningsfältet inom detta område visar på en ojämn fördelning av undersökningar gjorda angående uppfattningar om destinationspåverkan från lokalbefolkningens perspektiv samt turisters perspektiv. Förhållandevis få artiklar har skrivits angående turisters uppfattningar om sin egen påverkan på destinationen medan forskning kring lokalbefolkningens uppfattningar av turismens påverkan är både vid och bred. Nedan presenteras en kort överblick av forskningsfältet från de två olika perspektiven.

4.1 Tidigare forskning om hur turister uppfattar turismens påverkan

Den mest frekventa metoden av datainsamling när det kommer till att mäta turisters uppfattning om destinationspåverkan är enkäter. Ofta är urvalet slumpvis valda respondenter, flera undersökningar har genomförts på en semesterdestination där turister ombeds svara på en enkät på plats (Moyle et al., 2012; Priskin, 2003; Andreck, 2009; Van Winkle & MacKay, 2008). Den vanligaste frågemodellen som används i dessa artiklar innebär att respondenterna får rangordna olika effekter från turistnäringen på en skala. Exempelvis Van Winkle och MacKay (2008) frågade respondenterna om hur de upplevde sin egen påverkan på till exempel vattenkvalitet, anställningsmöjligheter och tillväxt av den lokala ekonomin på en sju-gradig skala.

Forskningsfältet tar avstamp i de tre aspekterna på hållbarhet; sociokulturell, ekonomisk och ekologisk (Moyle et al., 2012; Van Winkle & MacKay, 2008). Forskningen visar att turister ofta ser ekonomisk påverkan på destinationen som positiv. Dessutom har det framkommit att turister anser att den ekonomiska positiva effekten från turism fortsätter att öka. Detta har undersökts av Moyle et al. (2012) genom att respondenterna har rankat olika aspekter av ekonomisk påverkan på två sätt, båda på 5-gradiga skalor. De olika sätten handlade om uppfattning och bedömning. Respondenterna rankade sin uppfattning om aspekterna mellan 1 (minskar) och 5 (ökar) samt sin bedömning mellan 1 (negativ) och 5 (positiv). Respondenterna ansåg att de viktigaste aspekterna på ekonomisk påverkan var ökade anställningsmöjligheter, ökad lokal inkomst och ökad inkomst till lokalinvånarna. Sociokulturell påverkan uppfattades som endast måttligt ökande, och nära mitten av skalan mellan positiv och negativ. Detta resultat framkom genom att respondenterna rankade vissa aspekter som positiva och vissa som negativa. Däremot ses ekologisk påverkan, exempelvis förorening, jorderosion och förfall av naturresurser, ofta som negativ i helhet, och måttligt ökande på grund av turismen. Hillery, Nancarrow, Griffin och Syme, (2001) undersökte turisters uppfattning om miljöpåverkan på en turistdestination i Australien, där respondenter bland annat svarade på en fråga om huruvida de upplever att det finns miljöproblem på destinationen. Hela 53 % av respondenterna svarade att de uppgav att de upplevde sådana problem och på en följdfråga svarade 56 % att de relaterade problemen till turistnäringen.

Flera av forskningsresultaten har pekat mot att turister tycker att turism i allmänhet påverkar destinationen på ett negativt sätt, men att de aktiviteter de själva gör inte är lika skadliga. I undersökningen gjord av Moyle et al. (2012) framkommer att turister bedömer turism som helhet på den specifika destination där denna studie genomfördes (två öar i Australien) som bara en aning över neutralt, alltså bara lite mer positiv än negativ påverkan, medan de bedömer sin egen resa som klart mer positiv än turistnäringen i sin helhet. Liknande resultat finns i både Priskin (2003), Hillery et al. (2001) och Van Winkle och MacKays (2008) undersökningar.

4.2 Tidigare forskning om hur lokalbefolkningen uppfattar turismens påverkan

I likhet med forskning om turisternas uppfattning, har den mesta av forskningen om lokalbefolkningens uppfattning gjorts med hjälp av enkätundersökningar (Sharma, Dyer & Carter, 2008; Kim, Uysal & Sirgy, 2012; McDowall & Choi, 2010; King, Pizam & Milman 1993; Ramkinsson & Nunkoo, 2011).

Det som lokalbefolkningen anser att de tjänar mest på från turismen är den ekonomiska delen (Sharma et al., 2008). Sharma et al. (2008) skriver att turism skulle kunna vara en bra väg att gå för lokalbefolkningens behov av anställning och att många myndigheter och regeringar vill öka turismen för att göra de ekonomiska fördelarna från turism klarare för lokalbefolkningen. Ramkinsson och Nunkoo (2011) skriver att turistnäringen är en viktig faktor i ekonomin. Förutom den ekonomiska fördelen så anser lokalbefolkningen på The Sunshine Coast, Australien och Nadi, Fiji att något som de tjänar på från turismen är att de får möjlighet att möta människor från andra länder och andra kulturer vilket gör deras eget välbefinnande bättre (Sharma et al., 2008; King et al., 1993).

Flera forskningsresultat visar att lokalbefolkningen uppfattar turismen som negativ för samhället, även om det lyfts fram olika orsaker till varför lokalinvånarna finner den negativ. Ramkinssons och Nunkoos (2011) undersökning visar att lokalbefolkningen anser att den negativa påverkan från turismen mest gäller ekologiska och socioekonomiska aspekter. Kim et al. (2012) visar på sambandet mellan att lokalbefolkningen anser att turismen förstör deras omgivande miljöer och lokalbefolkningens minskade välbefinnande. King et al. (1993) skriver om hur lokalbefolkningen anser att turismen har negativ påverkan på lokalbefolkningens attityd till arbete, att turismen ger sämre moral, sämre livskvalitet, negativ påverkan på miljön och en ökad brottslighet. Sharma et al. (2008) visar att lokalbefolkningen anser att turismen påverkar staden negativt med tanke på fler trafikproblem, ökad brottslighet, ökad miljöförstöring och ljudföroreningar. McDowall och Choi (2010) belyser att invånarna finner de mest negativa miljöpåverkan vara oljud, luftföroreningar, trafikstockningar, ökad nedskräpning, vattenföroreningar och kommersialisering av mark.

Ett genomgående tema för forskningen är åsikten om att myndigheterna på turistorten borde samarbeta med lokalbefolkningen och ta hänsyn till lokalbefolkningens åsikter och tankar om turism för att kunna utveckla en hållbar turistnäring (Sharma et al., 2008; Kim et al., 2012; McDowall & Choi, 2010). McDowall och Choi (2010, s. 37) skriver: “[...] it is pertinent that policy makers be aware of the community’s concerns and consult with local residents prior to administering any drastic changes”, och “Studies show that tourism programs and objectives that are in conflict with local values rarely succeed.” Artiklarna visar också på sambandet mellan myndigheternas samarbete med lokalbefolkningen och hur turisterna själva trivs. Om det finns ett missnöje mot turismen/turisterna hos lokalbefolkningen kan det till exempel göra dem mindre vänliga mot turisterna, vilket resulterar i färre besökare. Detsamma gäller om lokalbefolkningen är missnöjd med sin stad i allmänhet, då besöks den av färre turister (Sharma et al., 2008; Ramkinsson & Nunkoo, 2011).

4.3 Jämförelse och kunskapsluckor

De allra flesta artiklar inom detta ämne poängterar att den mesta forskningen som finns tillgänglig är skriven ur lokalbefolkningens synvinkel och relativt lite forskning finns om hur turister uppfattar turismnäringens påverkan (Moyle et al., 2012; Hillery, 2001; Andereck, 2009; Van Winkle & Mackay, 2008). Detta medför en stor kunskapslucka när det kommer till turisternas uppfattning av turismens påverkan.

Den största skillnaden mellan de båda perspektiven är hur mångfacetterat lokalbefolkningsperspektivet är i jämförelse med turist-perspektivet. Lokalbefolkningen upplever fler dimensioner av påverkan av turismen, medan turisterna främst ser ekologisk påverkan, och ofta negativ sådan. Lokalbefolkningen ser dimensioner relaterade till arbetsmarknaden, livskvalitet moral och säkerhet. Turisterna ser i allmänhet ekonomiska fördelar och ekologiska nackdelar. Detta utgör en intressant skillnad i synsätt på samma fenomen. I grund och botten upplever båda grupperna både positiva och negativa konsekvenser av turism, och anser likväl att turism är en viktig näring, som genererar mycket positiva saker i form av kulturellt utbyte, ekonomisk progression och förhöjd livskvalitet. Den största utmaningen är att minimera nackdelarna och de negativa konsekvenserna av turism genom att höja medvetenheten och valmöjligheterna för turister såväl som invånare.

4.4 Teorier

Nedan presenteras tre teorier i förhållande till vilka resultatet av denna undersökning kommer analyseras och diskuteras. Dessa tre teorier har använts inom detta fält tidigare, vilket gör det relevant att sätta föreliggande undersöknings resultat i förhållande till dem.

4.4.1 Cohens turistgrupper

Erik Cohen (1972) delar upp turister i två grupper: institutionaliserade turister, här kallade mass-turister, och icke-institutionaliserade turister, här kallade alternativturister. De institutionaliserade turisterna ingår i den globala massturismen där resor har standardiserats, paketerats och massproducerats. Turistetablissemangen tar väl hand om massturisten i dess skyddade och säkra bubbla, där allt från transport mellan hotell och flyg till restaurangbesök är ordnat. Svårigheten, enligt Cohen, med denna typ av turistupplevelse är att få turisten att uppleva kulturen man rest till, utan något som helst obehag. Resan ska vara så bekväm som möjligt och samtidigt erbjuda nya upplevelser. Denna typ av turism skapar en både stark och effektiv industri, en kommersialiserad kultur, där attraktioner och sevärdheter främst är uppbyggda för turister. Massturisten reser med värdsamhället kring sig utan att integreras i det. Turisten möter representanter från turistindustrin, såsom hotellägare och restaurangservitörer men mycket få lokala invånare. Turistsamhället separeras i dessa fall ofta från den övriga kulturen på destinationen, och bildar en subkultur, till exempel vid all-inclusive-anläggningar. Vissa gånger slår till och med subkulturen ut den ursprungliga kulturen, där turismen växer sig stor (Cohen, 1972).

Den icke-institutionaliserade turisten strävar efter att dyka ner i en ny och spännande kultur och undviker massturismens territorier. Den icke-institutionella turisten står för alternativ turism som en motpol till massturismen. Alternativturistens upplevelse och kontakt med lokalbefolkningen sträcker sig både vidare och djupare än massturistens och vill lära sig seder, bruk och språk under sin visit. Vissa vill till och med identifiera sig med lokalbefolkningen. I sin jakt på det okommersiella banar ofta denna typ av turist paradoxalt nog väg för just massturismen, då hen upptäcker nya, orörda platser att åka till. Massturisterna går gärna i sina mer äventyrliga medresenärers fot-

spår. Den alternativa turistens tankesätt har spridit sig kraftigt på senare tid, och även den massproducerade turismen erbjuder lösningar som är mer originella, vilket gör att den alternativa turisten på vissa sätt är den nya massturisten (Cohen, 1972).

Det har dock framkommit kritik mot att dela upp turister på detta sätt. Swarbrooke och Horner (1999) hävdar att sådana uppdelningar gör att vissa väsentliga delar av marknaden ses förbi och att turistgrupperna baseras på författarens egna värdegrunder. De säger också att det finns brister både inom metod och empiriskt material. Chan (2006) och Uriely (2005) kritiserar också dessa turistgrupperingar och säger att de är byggda på generaliseringar och inte tar hänsyn till kön, ålder, kultur eller liknande. Ytterligare kritik har riktats mot att uppdelningen inte baseras på turisternas egna uppfattningar, och därigenom nonchalerar dessa uppdelningar turisternas åsikter och perspektiv (Wearing & Wearing, 2001). I denna uppsats används dock Cohens uppdelning som en temporär uppdelning av respondenter, enbart för denna undersökning, utan att göra anspråk på att kategorisera respondenterna i övrigt.

4.4.2 Self-Serving Bias

Enligt International Encyclopedia of the Social Sciences (Forsyth, 2009) är Self-Serving Bias en ständig, kognitiv process där människor framställer verkligheten efter sina egna behov av att öka sin självkänsla. Det handlar om att människor tenderar att ignorera negativ feedback och samtidigt ta åt sig obefogat mycket ära för sina prestationer och styrkor. Detta på grund av ett ständigt behov att upprätthålla sin egen ställning och framställa sig själv i god dager (Forsyth, 2009). I en undersökning gjord av Arkin, Appelman och Burger (1980) framkommer det att oberoende av individers nivå av sociala fobier (så kallade low social anxiety individuals och high social anxiety individuals) hävdar dessa individer sig närhelst möjligheten finns. Om det däremot fanns risk för att individerna skulle bli "avslöjade" om de överdrev i presentationen av sig själva för att förbättra sin självaktning, tenderade svarspersonerna att presentera sig på ett mer modest sätt för att undvika den sociala obekvämheter som i sådant fall skulle uppstå.

Den här typen av beteende framkommer framför allt när individer förklarar personliga handlingar eller resultat, till exempel skolbetyg eller arbetsprestationer. Dåliga sådana skylls på en utomstående faktor eller person för att slippa ta ansvar för negativa insatser, medan utföraren gladeligen tar ansvar för positiva betyg eller prestationer. Det är dock en mycket västerländsk aktion, icke-västerländska kulturer visar inte samma tendens till att tillskriva sig själva positiva egenskaper och attribut. Inte heller personer som lider av depression eller kroniskt dålig självkänsla har den här tendensen (Forsyth, 2008).

Forskare har genom olika tester eliminerat möjligheten att den egennyttiga partiskheten beror på typen av feedback som individen får, och har istället kommit fram till att tendensen att identifiera sig med medgångar och ta avstånd från motgångar framkommer på grund av att människan har en benägenhet att förutse framgång snarare än motgång. Därför blir eventuella motgångar oväntade och man skyller då gärna på utomstående faktorer (Forsyth, 2008).

Denna teori om individers beteende och aktioner kommer i denna uppsats att jämföras med respondenternas svar för att se eventuella likheter.

4.4.3 Social Exchange Theory

Från tidigt sextiotalet till mitten av sjuttioalet ökade användandet av Social Exchange Theory inom sociologi och socialpsykiatri (Emerson, 1974). Teorin har sina rötter i studier om ekonomi och har senare modifierats för att även användas inom socialpsykiatriska studier. Den modifierades då för att fokusera på förväntningar på relativa kostnader, fördelar av sociala utbyten och följderna av ett positivt utbyte (Thibaut & Kelley, 1959). Social Exchange Theory undersöker utbytet av belöningar och kostnader för att beräkna värdet på utkomsten från olika situationer för antingen en enskild individ eller för en hel grupp. Social Exchange Theory föreslår att individer alltid försöker maximera belöningar och minimera kostnader i olika situationer, och att individerna hellre skapar en relation till någon eller några då de upplever ett större positivt resultat från mötet (Thibaut & Kelley, 1959).

För att kunna undersöka turisternas uppfattning om turismens effekter kan man visualisera Social Exchange Theory som ett socialt utbyte mellan två eller flera parter, och som har konsekvenser för de inblandade. I detta synsätt har turisterna och lokalbefolkningen lika stor del i turismens sociala utbyte (Moyle et al., 2012).

5 Metod och material

För att utföra denna kvalitativa undersökning har metoden surveyundersökning använts, vilket är en väl beprövad metod inom detta fält. I följande avsnitt presenteras den använda metoden, samt definitioner, urval och analysverktyg. Metoden diskuteras även i förhållande till användbarhet inom detta område.

5.1 Definitioner

I denna undersökning används begrepp liknande de i tidigare forskning. För att klargöra hur dessa begrepp används och definieras i denna undersökning, presenteras de nedan.

5.1.1 Turist- och restyper

I den här uppsatsen används uppdelningen av turister som Erik Cohen utvecklade 1972, i institutionaliserade respektive icke-institutionaliserade turister. För att kunna kategorisera respondenterna enligt Cohens gruppuppdelning efterfrågades typen av internationell semesterresa som respondenten senast åkte på. För att ta fram olika alternativ till restyper undersöktes olika researrangörers hemsidor för att se vilka olika reskategorier de hade tagit fram. Många arrangörer hade liknande restyper, och en sammanställning gjordes av de olika resorna för att minimera antalet alternativ. Slutligen fastställdes åtta reskategorier som i sin tur, i uppsatsen, delas upp i Cohens två huvudgrupper. Institutionaliserade turister benämns här som masssturister och i enkäten faller följande restypsalternativ in under denna kategori: Kryssningsresa, Spa- fitness- eller sportresa, Charter- eller sol-och-badresa och Shoppingresa. Icke-institutionaliserade turister kallas här för alternativa turister och inom denna kategori faller: Äventyrsresa, Backpacking/Tåggluff, Safari och Natur- och kulturresta.

5.1.2 Destinationspåverkan

När det i den här studien talas om destinationspåverkan eller turismens påverkan på destinationen utgår resonemanget från de tre aspekter på hållbarhet som presenterats i Brundtlandsrapporten: ekologisk, ekonomisk och sociokulturell. De tre aspekterna har konkretiserats i enkäten i tre frågor var (Se avsnitt 4.2 samt bilaga 1).

5.2 Surveyundersökning

Den använda metoden i den här kvantitativa studien är en respondentundersökning som är en form av surveyundersökning. En respondentundersökning används mest när det handlar om att ta fram åsikter och uppfattningar hos svarspersonerna, när respondenternas tankar är det intressanta (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2004). Därför är det relevant att använda sig av en respondentundersökningen till den här studien, som handlar om turisternas uppfattning om destinationspåverkan.

I den här undersökningen används en webbenkät (se bilaga 1) vilket är ett snabbt och enkelt alternativ till postenkäter. Eftersom webbenkäter kan uppfattas som opersonliga är det av värde att introducera enkäten för respondenterna med ett personligt meddelande och därigenom motivera respondenterna till deltagande (Denscombe, 1998). Frågorna på webbenkäten är utformade med en 7-gradig svarsskala, som sträcker sig mellan alternativen ”mycket negativt” och ”mycket positivt”. Svaranden ombads ranka på vilket sätt olika aspekter påverkas av turism. En 7-gradig skala tillåter ett neutralt svarsalternativ som i detta fall innebär ”ingen påverkan” men däremot undveks ett ”vet ej”-alternativ. På det här sättet måste respondenten forma en åsikt, även om hen kanske inte reflekterat över frågan förut. (Esaïasson et al., 2012). Undersökningen innehåller 20 frågor (Se bilaga 1), vilket bedömdes som ett lagom antal då ett fåtal frågor anses öka svarsfrekvensen (Denscombe, 1998). Frågorna som handlar om destinationspåverkan behandlar påverkan inom tidigare nämnda områden av hållbarhet. Varje område fick i enkäten tre frågor, som behandlade olika aspekter av området. Följande uppdelning gjordes:

Ekonomisk sfär:

1. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar anställningsmöjligheter för lokalbefolkningen på destinationen?
2. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar destinationens ekonomiska utveckling?
3. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar destinationens infrastruktur och näringsliv?

Sociokulturell sfär:

4. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens medvetenhet och stolthet över sin kultur?
5. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens levnadsstandard i allmänhet?
6. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar drognyttjande och brott bland lokalbefolkningen?

Ekologisk sfär:

7. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens medvetenhet om miljöproblem?
8. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar den biologiska mångfalden på destinationen?
9. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar förorening och nedskräpning på destinationen?

Aspekterna är inspirerade av en undersökning gjord av Moyle, Weiler och Croy (2012), där de granskade turisternas uppfattning om påverkan på två Australiska öar. Samma områden och frågor användes i denna undersökning även för att undersöka effekterna av den egna resan, fråga 12-20, då formulerade som ”På vilket sätt anser du att din senaste semesterresa påverkar...” för att det lätt skulle gå att ställa resultaten mot varandra. Ytterligare två frågor fanns med i enkäten, fråga 10 vilken efterfrågade typ av resa samt fråga 11 vilken var frivillig där respondenten i fritext kunde fylla i vilken destination hen rest till (Bilaga 1).

5.3 Urval och avgränsningar

För att sprida enkäterna för denna undersökning har ett icke-sannolikhetsbaserat snöbollsurval gjorts. Detta innebär att enkäten först skickas till några få personer som i sin tur spridit den vidare. Detta är en effektiv metod för att få många svaranden, speciellt när det gäller mindre forskningsprojekt. Eftersom en person sprider vidare till nästa, ökar svarsfrekvensen då respondenten fått förfrågan från någon i sin närhet (Denscombe 1998).

Den ursprungliga urvalsgruppen bestod av 30 deltagare från författarnas bekantskapskrets. För att få en relevant spridning och för att urvalsgruppen skulle representera befolkningen togs det hänsyn till ålder, kön och utbildningsnivå (Denscombe, 1998). När respondenterna valts ut kontaktades de personligen via e-post och ombads sprida enkäten vidare. På grund av att en personlig kontakt togs ökade sannolikheten att respondenterna blev motiverade att svara och sprida studien vidare (Denscombe, 1998). Tämligen tidigt i undersökningen stannade dock svaren av och valet gjordes att sprida enkäten till ett vidare fält. Enkäten delades i detta skede på författarnas Facebook-sidor samt forumet reseforum.se.

När webbenkäten stängdes hade 100 svar registrerats. Tre enkätsvar togs bort då svaren inte bedömdes giltiga. Detta på grund av att en respondent fyllde i ”jobbresa” på frågan om senaste internationella semesterresa, och ytterligare två respondenter uppgav platser i Sverige som resmål. På grund av avgränsningarna i denna uppsats uppfyllde dessa tre respondenter inte kraven för medverkan och togs inte med i analys och bearbetning av data.

5.4 Analys

För att analysera forskningsfråga ett ”Hur uppfattar svenska turister att internationell turism i allmänhet påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?” och två ”Hur uppfattar svenska turister att deras eget resande utomlands påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?” har svarsfrekvenserna från de tre frågorna gällande varje hållbarhetssfär lagts ihop och presenterats i stapeldiagram med en överblick över enskilda frågors svarsfrekvenser samt tårtdiagram över det sammanslagna svarsresultatet över respektive sfär. Detta för att få en helhetssyn av svaren och för att undvika onödig upprepning.

För att analysera forskningsfråga tre har analysmetoden T-Test använts i programmet SPSS, vilket står för Statistical Package for the Social Sciences. Ett T-Test används för att jämföra två gruppers medelvärden. För att använda detta test krävs ett stickprov från en specifik population. För bästa och mest pålitliga resultat bör minst 100 enheter ingå i stickprovet (Borg & Westerlund, 2012). I denna uppsats kommer Independent Samples T-Test samt Paires Samples T-Test att användas.

I första testet, Independent Sample T-Test, jämförs de två turistgrupperna, alternativturister och massturister. I analysen fungerar alternativturister respektive massturister som en oberoende variabel, vilken är på en nominalskalenivå. Det kodade svaret på enkäten fungerar som en beroende variabel och är på intervallskalenivå (Borg & Westerlund, 2012).

Det andra testet, Paired Sample T-Test, jämför respondenternas svar angående den allmänna turismen och den egna turismen, genom att para ihop frågorna två och två för att se eventuella skillnader i upplevelse av påverkan i de olika fallen.

För att kunna analysera enkätsvaren statistiskt har följande kodning gjorts:

Tabell 1: Enkätens svarsalternativs kodning

Svarsalternativ	Numeriskt värde
Mycket negativt	1
Negativt	2
Något negativt	3
Inte alls	4
Något positivt	5
Positivt	6
Mycket positivt	7

5.5 Metoddiskussion

Enkätundersökningar för den här typen av forskning är en väl beprövad metod. Den har använts i de allra flesta fall, både i undersökningar av turisternas uppfattningar och lokalbefolkningens uppfattningar. Just på grund av detta är valet av metod i denna uppsats mycket relevant. Dels för att enkelt kunna ställa resultatet i förhållande till tidigare forsknings resultat och dels för att det har visat sig vara ett mycket lämpligt sätt att mäta denna typ av fakta på. Av samma anledning hade det dock varit relevant att använda en annorlunda, mer kvalitativ, metod i forskningen kring turisternas åsikter och uppfattning för att komplettera tidigare forskning med ett djupare perspektiv och mjukare data.

Det finns både fördelar och nackdelar med att göra surveyundersökningar. Det är särskilt gynnsamt att använda sig av surveyundersökningar när forskaren vill lägga tyngdpunkten på empiriska data mer än teoretiska data. Vill forskaren få fram empiri baserat på observationer av verkligheten passar surveyundersökningar bra, likaså vid önskan om kvantitativ data. Vidare är surveyundersökningar breda och allomfattande, och kan sträcka sig till annars svåråtkomna grupper, särskilt om undersökningen görs via internet. Respondenter som forskaren kanske aldrig skulle komma i kontakt med annars kan fångas upp av en webbundersökning. Surveyundersökningar är ett snabbt och billigt alternativ som har möjligheten att nå långt. Nackdelar med denna typ av undersökning är dock att den data som samlas in saknar djup, detaljer och precision. Istället är det bredd och kvantitet som prioriteras. Dessutom är surveyundersökningar, särskilt sådana som sker på nätet, mycket lätta att ignorera vilket gör att svarsfrekvensen riskerar att bli mycket låg (Denscombe, 1998).

5.5.1 Urvalsdiskussion

Snöbollsurval kan ses om ett simpelt och slumpmässigt urval av respondenter men hänsyn har tagits i urvalsgruppen för att garantera heterogenitet bland ursprungsrespondenterna. I och med detta ökar sannolikheten att följande respondenter representerar populationen. I och med att undersökningen har gjorts med hjälp av en webbenkät utesluts de delar av populationen som inte använder datorer och internet, vilket innebär en brist i undersökningen. Å andra sidan är det i dagens samhälle relativt liten del av populationen som inte är internetanvändare, och därmed skulle det resultera i mycket få respondenter i urvalsgruppen för att representera denna grupp. Det bedöms inte som avgörande att missa den populationsgruppen i denna undersökning.

I efterhand var det tydligt att snöbollsurvalet var ett mindre effektivt sätt att sprida enkäten. Syftet var att genom detta urval skapa en bredd hos respondenterna som möjligen inte skulle uppnås om enkäten skickades ut via Facebook-kontakter. Emellertid visade sig svarsfrekvensen relativt låg, så för att få in tillräckligt med data spreds enkäten ytterligare trots tidigare tveksamhet till denna metod. Relativt tidigt i undersökningen slutade svaren komma in lika frekvent som i början, vilket visade på att det var en aning optimistiskt att lita på att snöbollsurvalet skulle rulla vidare. En del respondenter valde att inte svara på enkäten medan andra svarade men skickade den inte vidare. Detta togs inte med i beräkningen till en början, vilket resulterade i en haltande svarsfrekvens och ett behov av att utöka urvalsgruppen. I efterhand står det tydligt att se att urvalsgruppen borde ha varit större och mer fokus borde lagts på att förklara vikten vid att respondenterna skickade enkäten vidare.

Det som undersöks i den här uppsatsen påverkas sannolikt inte av faktorer såsom ålder, kön eller kulturell bakgrund och därför efterfrågas inte dessa variabler. Den använda typen av uppdelning av turister därigenom relevant, då det är skillnader mellan olika typer av turisttypers uppfattningar av destinationspåverkan som undersöks. Det finns en poäng i anonymiteten i enkäten och avsaknaden av frågor om kön och ålder. För att resultatet ska kunna analyseras så objektivt som möjligt är det relevant att inte samla in den typen av information. Notera att arbetsrelaterade resor inte är inräknade i denna undersökning, enkäten efterfrågar respondentens senaste internationella semesterresa.

5.5.2 Etik

Etik inom forskning har det skrivits om i den svenska lagstiftningen. Inom samhällsforskningen finns det tre grundprinciper som forskaren förväntas följa. Dessa grundprinciper är:

1. Respektera deltagarens rättigheter och värdighet.
2. Undvik att deltagaren på något sätt tar skada av undersökningen.
3. Arbeta på ett ärligt sätt som respekterar deltagarens integritet.

Grundprinciperna finns för att deltagare inte skall kunna utnyttjas och för att forskaren inte ska ha något slags maktövertag i forskningen. Inte heller ska någon respondent drabbas av några långsiktiga negativa effekter efter att ha deltagit i en undersökning. När en undersökning görs skall det vara tydligt om det är helt konfidentiellt eller inte, forskaren skall vara helt öppen med dess avsikt och deltagandet skall vara frivilligt (Denscombe, 1998) I webbenkäten som gjorts för denna uppsats möts respondenten av en text som förklarar att deltagandet är helt frivilligt och att respondenten när som helst kan välja att avbryta sitt deltagande (Bilaga 1). Med fördel skall även kontaktuppgifter till forskaren anges och för vilken organisation/skola/företag eller liknande som undersökningen görs (Denscombe, 1998). Mailadresser till författarna har angetts om responden-

ten har några frågor eller kommentarer. I inledningen till webbenkäten står det även vad syftet med undersökningen är och vad den ska användas till (Bilaga 1).

5.5.3 Reliabilitet och validitet

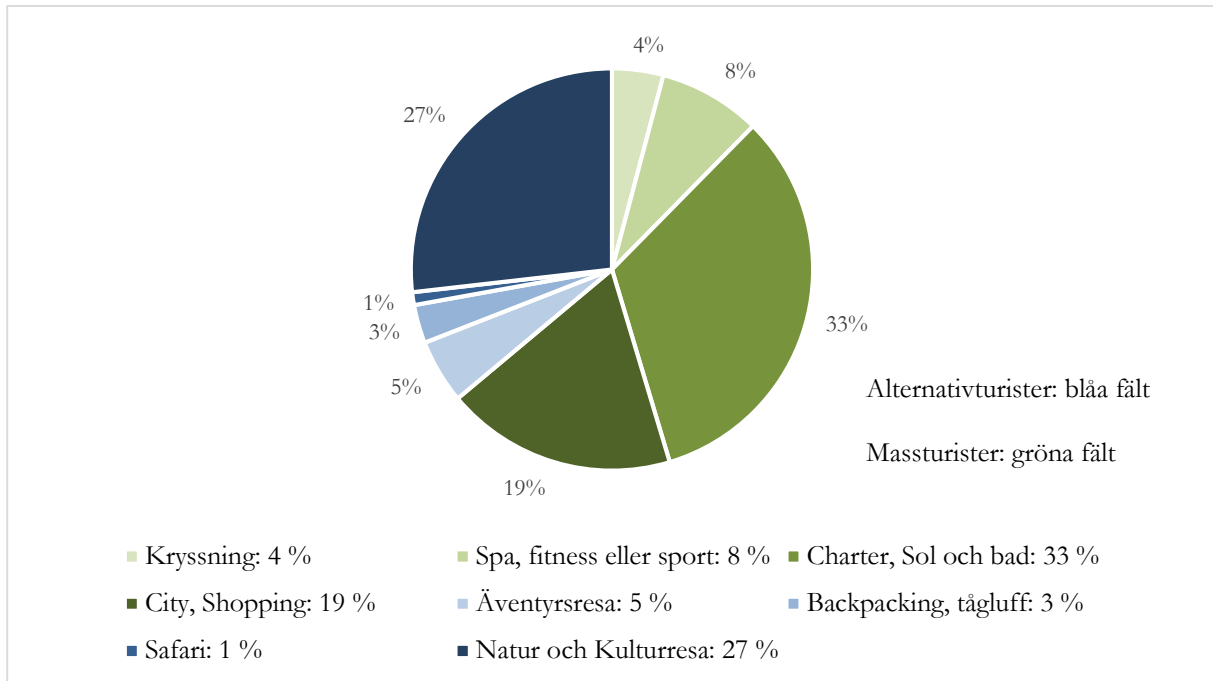
Begreppet validitet talar i forskningssammanhang om *vad* det är som mäts, i förhållande till reliabilitet som talar om *hur* det mäts. Nivån på validiteten bestäms av i hur stor utsträckning det som sägs ska undersökas faktiskt undersöks. Det finns två typer av validitet, vilka är ”omedelbar validitet” och ”innehållslig validitet”. Omedelbar validitet innebär att forskaren snabbt bildar sig en uppfattning om det respondenten svarar faktiskt är sant och huruvida respondentens svar är ett giltigt sätt att mäta det man vill mäta. Innehållslig validitet innebär att den operationella definitionen täcker in alla eller de flesta aspekter i den teoretiska definitionen. Det vill säga att definitionen av det som skall undersökas är samma eller mycket lik i teorin och i praktiken (Bjereld, Demker & Hinnfors, 2009). Den omedelbara validiteten i denna undersökning är svår att avgöra då respondenterna är helt anonyma för forskarna. Dock, eftersom det handlar om åsikter, är det troligt att respondenterna svarat sanningsenligt och respondenterna får extra stor möjlighet till detta vid en anonym webbundersökning som denna. Den innehållsliga validiteten försäkras här genom att de aspekter som skulle undersökas har konkretiserats på ett sätt som använts i tidigare forskning om ämnet. Operationaliseringen av begreppen hållbarhet och destinationspåverkan bland andra, är desamma genom hela undersökningen.

Reliabilitet, huruvida det som ska undersökas undersöks på ett passande sätt, handlar dels om att vara noggrann och precis i sin undersökning men kanske främst om medvetenhet om den metodologiska process som behövs för att gå från teoretiska utgångspunkter till en konkret undersökning (Bjereld et al., 2009). Reliabiliteten i denna undersökning innebär att enkäten utformats på ett relevant sätt och att den spritts till en relevant respondentgrupp, både gällande storlek och spridning. De teoretiska utgångspunkterna har tagits hänsyn till genom de olika frågeområdena och de olika typerna av frågor.

6 Resultat

I detta avsnitt presenteras resultatet av undersökningen. Först presenteras svarsfrekvensen och uppdelningen i de olika turistgrupperna, därefter presenteras svaren enligt forskningsfråga ett, därefter enligt forskningsfråga två, och sist enligt forskningsfråga 3.

6.1 Svartsfrekvens

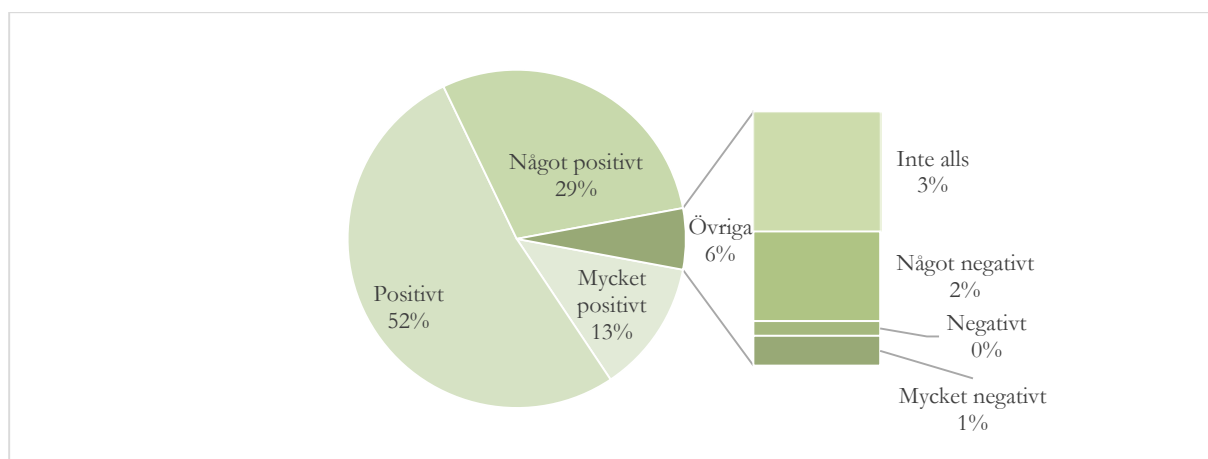
Figur 2: Respondenter per restyp samt fördelning på turisttyp presenterat i procent.

Av de 97 svar som användes ansåg sig 64 % respondenter tillhöra någon av de reskategorier som faller under turisttypen massturist, och endast 36 % respondenter faller under turisttypen alternativturist. Den populäraste restypen är ”charter, sol och bad” med hela 33 % av svaren. Näst störst är dock ”natur och kultur” med 27 %, vilken starkt drar upp antalet alternativturister. De mindre populära kategorierna var ”kryssning” (4 %), ”backpacking, tåggluff” (3 %) och ”safari” (1 %) (Fig. 2).

6.2 Destinationspåverkan av turism i allmänhet

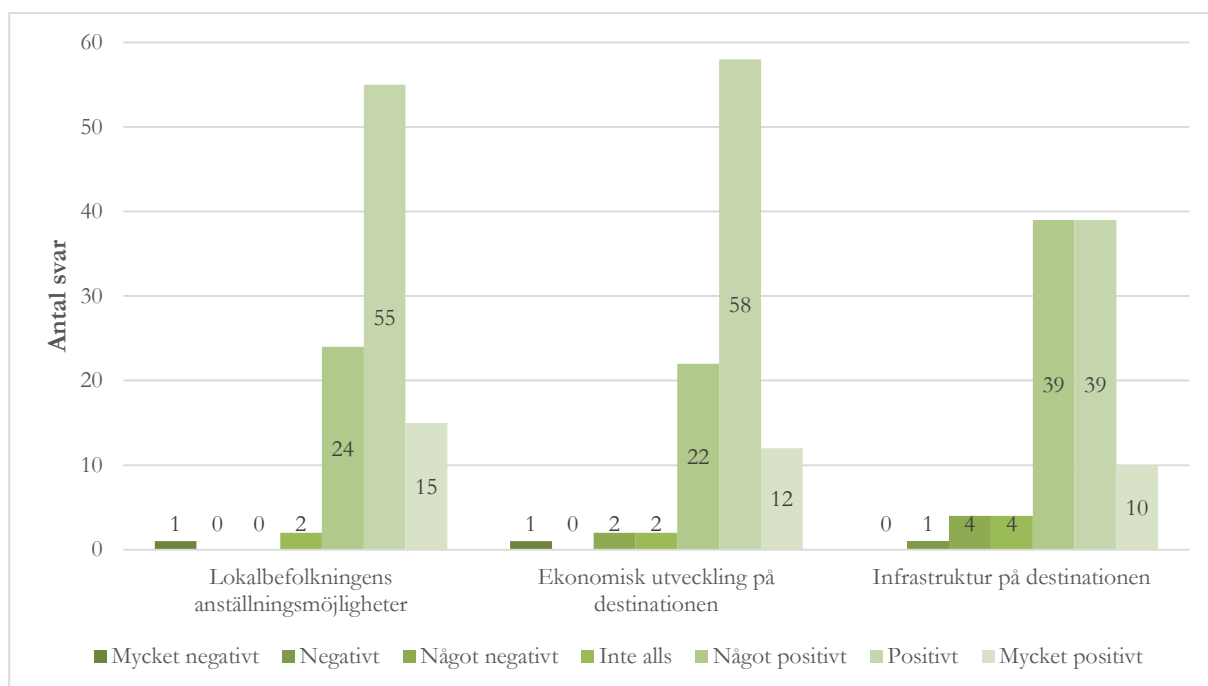
Nedan presenteras resultaten av undersökningen gällande den allmänna turismens påverkan på destinationen, uppdelat i de tre hållbarhetsfärrerna.

6.2.1 Ekonomisk sfär

Figur 3: Den allmänna turismens påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den ekonomiska sfären.

Figur 3 visar hur svaren fördelats i helhet när det kommer till de ekonomiska frågorna om destinationspåverkan och den allmänna turismen (Fråga 1-3 i bilaga 1). Det står tydligt att majoriteten av respondenterna anser att destinationen påverkas positivt på något sätt (i denna definition ingår de tre svarsalternativen ”något positivt”, ”positivt” och ”mycket positivt”) av turism i helhet när det gäller det ekonomiska planet. Den negativa delen av svarsskalan fick få procent av svaren och likaså det neutrala alternativet (Fig. 3).

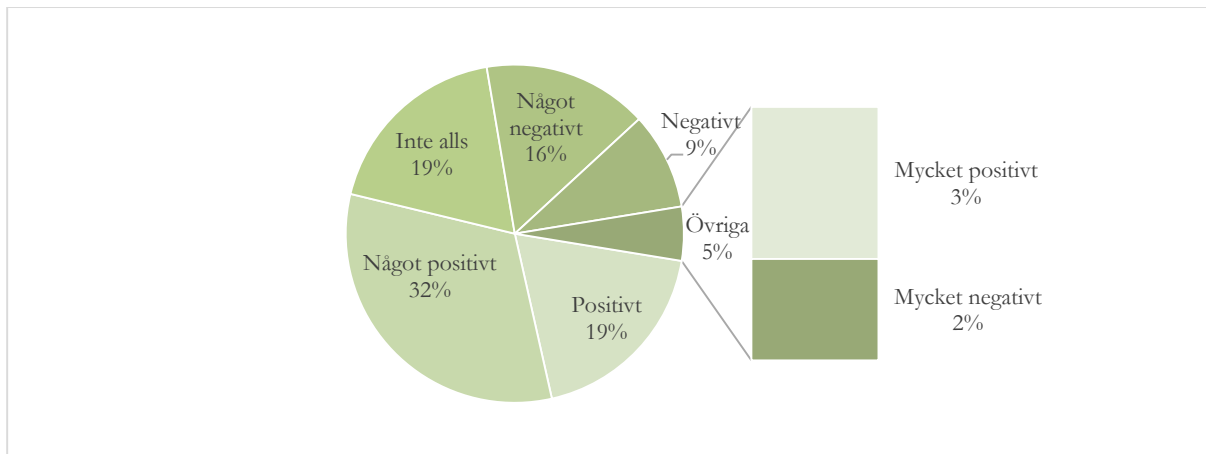
Figur 4: Den allmänna turismens påverkan på destinationen på ett ekonomiskt plan enligt respondenterna presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

Figur 4 visar hur de sammanslagna antal svaren presenterade i figur 3 fördelats på de tre enkätfrågorna. Här kan man se att på alla tre frågor, frågan om lokalbefolkningens anställningsmöjligheter, frågan om den ekonomiska utvecklingen samt frågan om infrastruktur på destinationen, hamnar svaren tydligt på den positiva skalan. Det mest utmärkande i denna figur är att infrastrukt-

turen inte anses påverkas lika tveklöst positivt som de föregående två frågorna, men ändå klart mer positivt än negativt (Fig. 4).

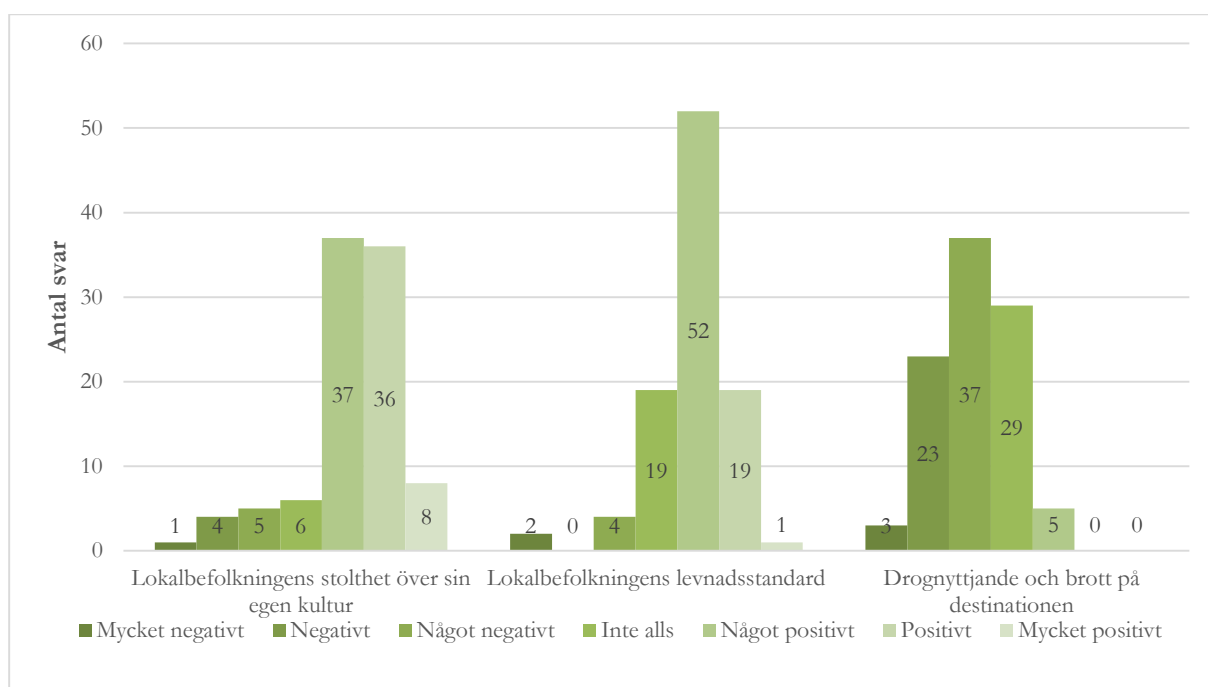
Mycket få av respondenterna upplever att turismen inte påverkar den ekonomiska sfären på destinationen alls, på något av de tre exemplen, och lika få upplever påverkan som negativ. Det är tydligt att svenska turister upplever att turismnäringen gynnar destinationen ekonomiskt i allmänhet (Fig. 4).

6.2.2 Sociokulturell sfär

Figur 5: Den allmänna turismens påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den sociokulturella sfären.

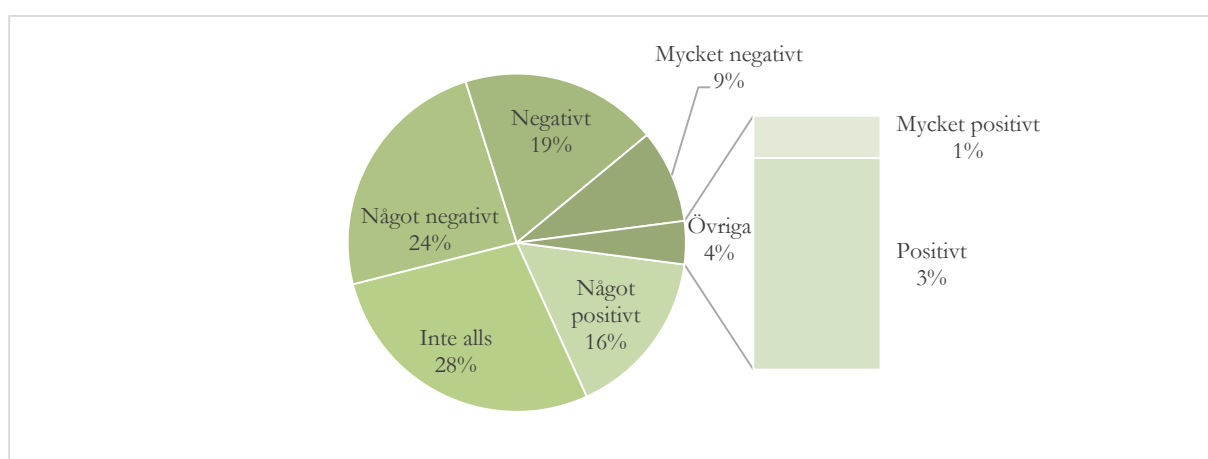
Figur 5 visar de sammanlagda svaren på frågorna om den sociokulturella sfären (Fråga 4-6 i Bilaga 1). En svag majoritet upplever att den allmänna turismen påverkar destinationen positivt på något sätt, 54 % av respondenterna har svarat något av de tre alternativen på den positiva skalan. Dock får svarsalternativet ”inte alls” 19 % av resterande svar (Fig. 5) vilket är klart högre än samma svarsalternativ på den ekonomiska sfären (Fig. 3).

Figur 6: Den allmänna turismens påverkan på destinationen på ett sociokulturellt plan enligt respondenterna presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

Figur 6 visar de specifika frågornas antal svar i den sociokulturella sfären. På den första frågan gällande lokalbefolkningens stolthet över sin egen kultur samt den andra frågan gällande lokalbefolkningens levnadsstandard ligger svaren övervägande på den positiva sidan. På frågan om drognyttjande och brott anser dock många respondenter att turismen för med sig en negativ förändring, samtidigt som flera andra anser att det inte påverkas alls av turistindustrin. Detta gör att de övergripande svaren färgas av tendenserna att svara positivt på de första två frågorna och negativt på den tredje, vilket bör tas i beräkning vid helhetsanalys (Fig. 6).

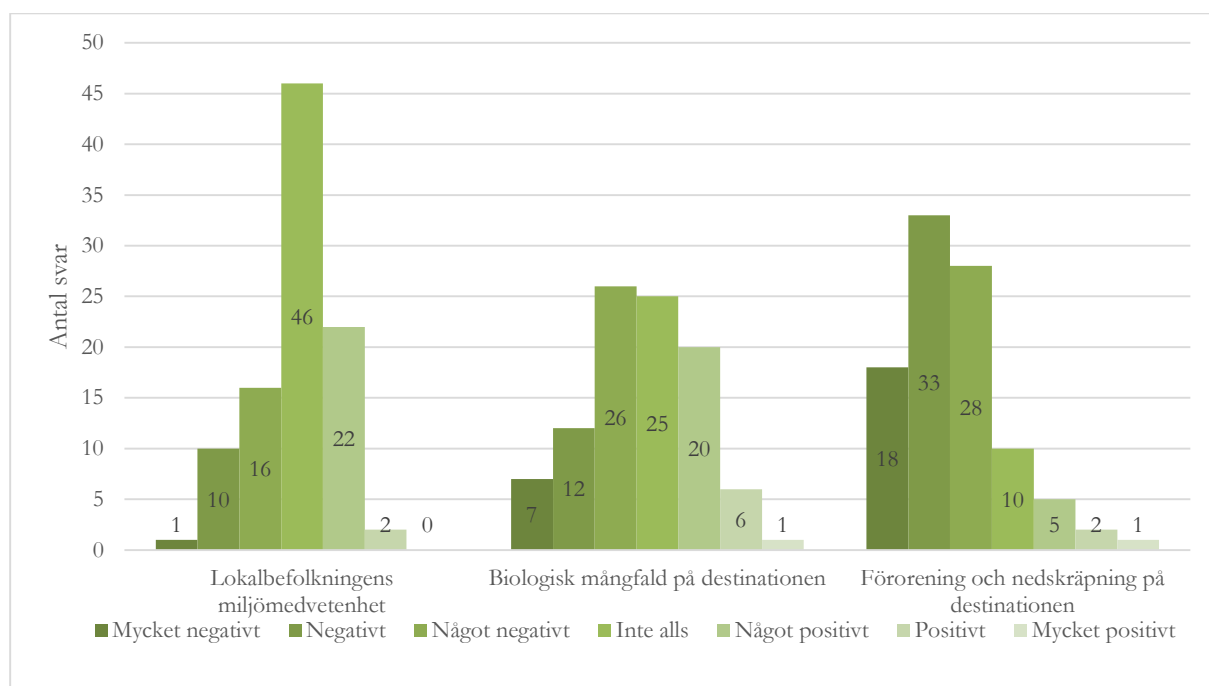
6.2.3 Ekologisk sfär

Figur 7: Den allmänna turismens påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den ekologiska sfären.

Figur 7 visar sammanlagda procent av svaren på de tre frågorna gällande den ekologiska sfären (Fråga 7-9 i Bilaga 1). Andelen ”inte alls”-svar är på denna sfär högre än någon annan inom den allmänna turismen. Hela 28 % anser att den allmänna turismen inte alls påverkar det ekologiska

planet på destinationen. I övrigt syns en svag majoritet på den negativa skalan, vilket är den enda sfären inom den allmänna turismen som anses påverkas mer negativt än positivt. Man kan tydligt se att svenska turister inte anser att turismnäringen påverkar den ekologiska sfären särskilt mycket, med i de fall den anses göra det är det på ett negativt sätt (Fig. 7).

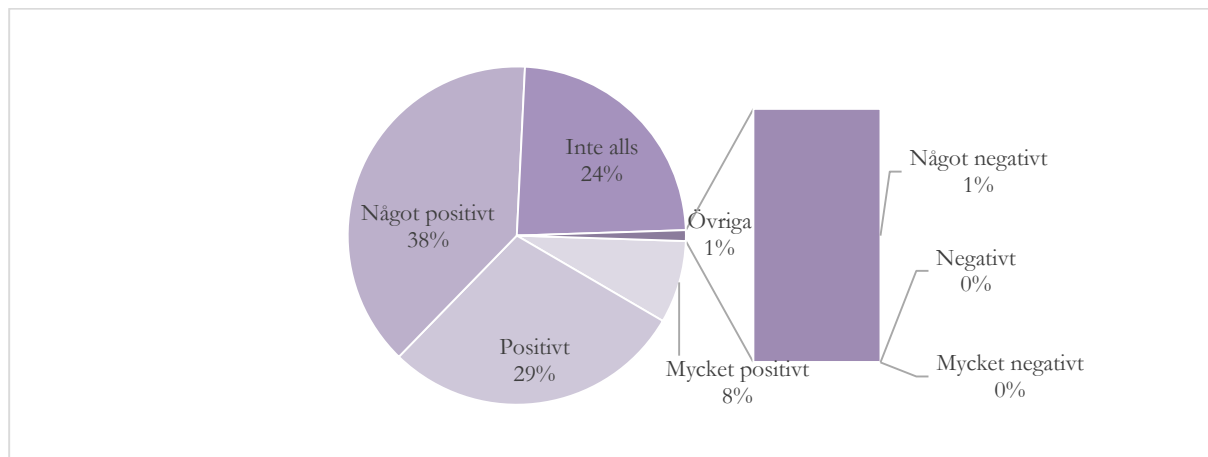
Figur 8: Den allmänna turismens påverkan på destinationen på ett ekologiskt plan enligt respondenterna presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

Figur 8 visar respondenternas svar indelat per fråga gällande den ekologiska sfären. Figuren visar att den övervägande högsta svarsfrekvensen på frågan om lokalbefolkningens miljömedvetenhet var ”inte alls” och därefter flest negativa svar. Frågan om biologisk mångfald har en relativt jämn fördelning mellan svarsalternativen, men störst andel svar ligger på den negativa skalan, tätt följt av den positiva. Frågan om förorening och nedskräpning fick huvudsakligen negativa svar vilket gör den frågan till den som av turister anses påverkas mest negativt av alla nio påverkansaspekter undersökta i denna uppsats, både gällande den allmänna turismen och den egna resan. (Fig. 8).

6.3 Destinationspåverkan av egen resa

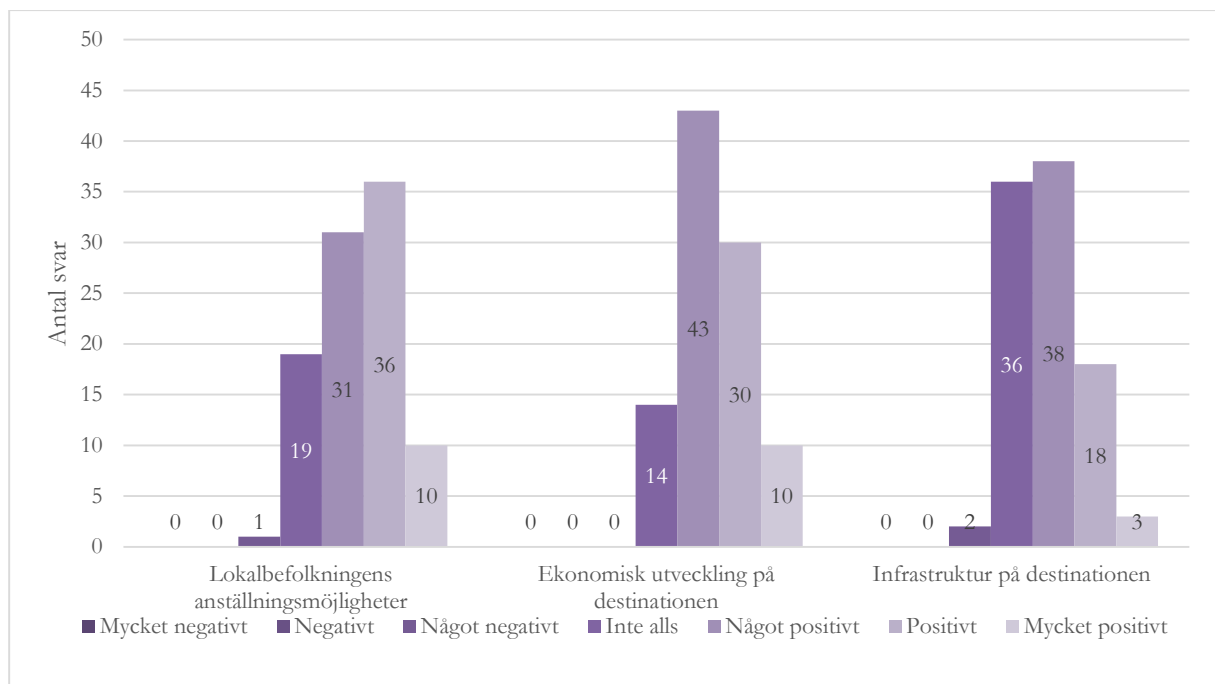
Nedan presenteras resultatet av undersökningen gällande den egna resan uppdelat i de tre hållbarhetsfärena.

6.3.1 Ekonomisk sfär

Figur 9: Den egna resans påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den ekonomiska sfären.

Figur 9 visar de sammanlagda svaren när det gäller den egna resan och den ekonomiska påverkan på destinationen (Fråga 12-14 i Bilaga 1). Här kan man tydligt se att mycket få respondenter anser att deras egen resa påverkar destinationen på ett negativt sätt då den negativa skalan utgör endast en procent av de sammanlagda svaren. Den positiva skalan utgör hela 75 % av svaren, och ”inte alls” utgör 24 %. I jämförelse med samma sfär när det kommer till den allmänna turismen, då 84 % av respondenterna svarade att den allmänna turismen påverkar destinationen på ett positivt sätt (Fig. 3), rankar man, trots den höga procenten, sin egen resa som sämre för destinationens ekonomiska sfär än turism i allmänhet. (Fig. 9)

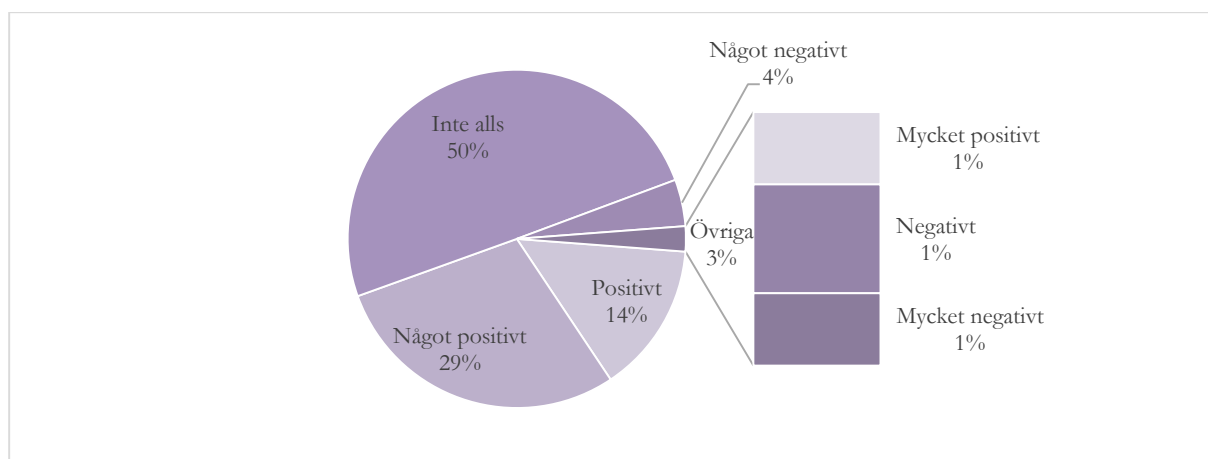

Figur 10: Den egna resans påverkan på destinationen på ett ekonomiskt plan enligt respondenterna, presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

Figur 10 visar hur svaren fördelats på de tre frågorna om ekonomisk påverkan och den egna resan. De allra flesta svaren ligger här på den positiva sidan, om än mycket nära det neutrala alternativet i mitten. Infrastrukturen är det som i störst utsträckning inte upplevs påverkas alls av den egna resan, jämfört med de övriga två frågorna i denna sfär. Samma fråga gällande den allmänna turismen, besvarades med endast fyra stycken ”inte alls” (Fig. 4) vilket är en betydande skillnad i upplevelse av den egna resan och den allmänna turismen. Den ekonomiska utvecklingen anses påverkas positivt på något sätt av en klar majoritet av respondenterna. Inte någon respondent ansåg att deras egen resa påverkade den ekonomiska utvecklingen negativt på något sätt även om motsvarande fråga gällande den allmänna turismen hade åtminstone några få negativa svar (Fig. 4). Vidare anser 14 respondenter när det kommer till sin egen resa att den ekonomiska utvecklingen inte påverkas alls (Fig. 10). Motsvarande siffra för den allmänna turismens var 2 respondenter (Fig. 4).

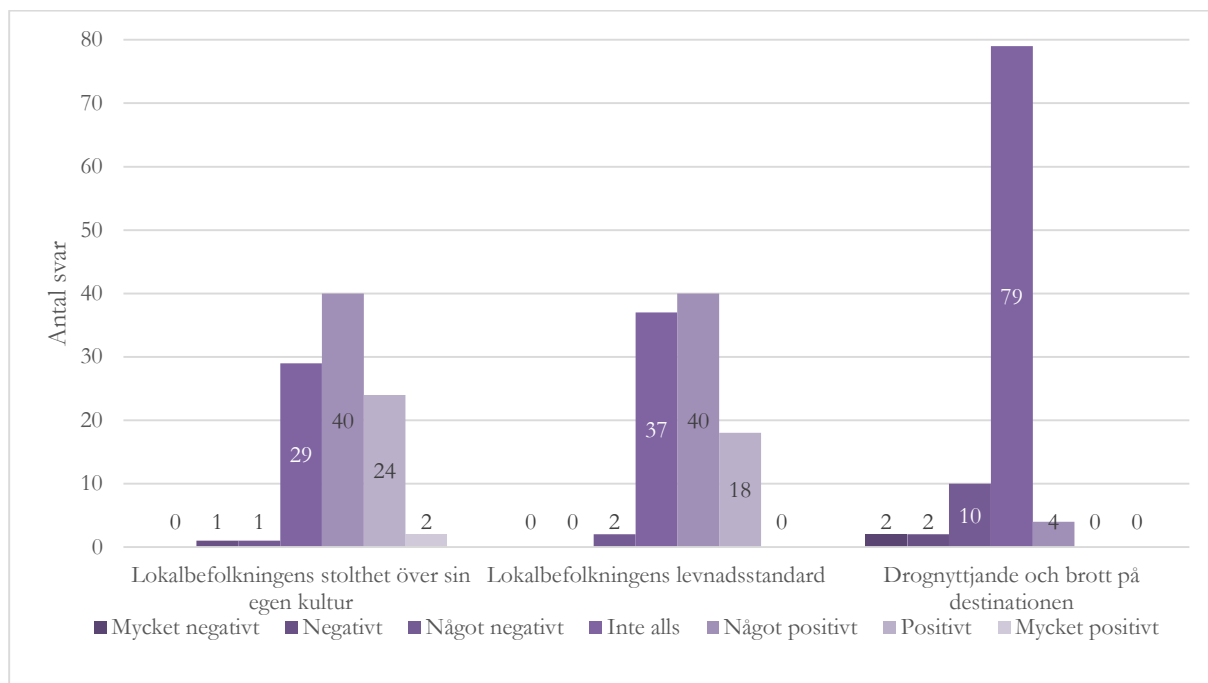
Samma mönster, med flera neutrala svar när det gäller den egna resan än den allmänna turismen, återfinns i frågan om lokalbefolkningens anställningsmöjligheter där klart fler respondenter anser att deras egen resa inte påverkar destinationen alls (19 svar; fig. 10) än vad de anser att den allmänna turismen påverkar destinationen (2 svar; fig. 4).

6.3.2 Sociokulturell sfär

Figur 11: Den egna resans påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den sociokulturella sfären.

Figur 11 visar den procentuella fördelningen av de sammanställda svaren på frågorna gällande den sociokulturella sfären och den egna resa (Fråga 15-17 i Bilaga 1). Intressant är att hela 50 procent anser att deras egen resa inte påverkar den sociokulturella sfären över huvud taget. I relation till samma fråga angående den allmänna turismen där motsvarande siffra var 19 % (Fig. 5), visar detta att turister inte ser sin egen resa som representativ för turism i allmänhet i sociokulturella kontexter. Övriga 50 % av svaren i figur 10 ligger klart övervägande på den positiva skalan, vilken innehar 44 % i relation till den negativa skalan vilken innehar endast 6 % (Fig 11).

Figur 12: Den egna resans påverkan på destinationen på ett sociokulturellt plan enligt respondenterna, presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

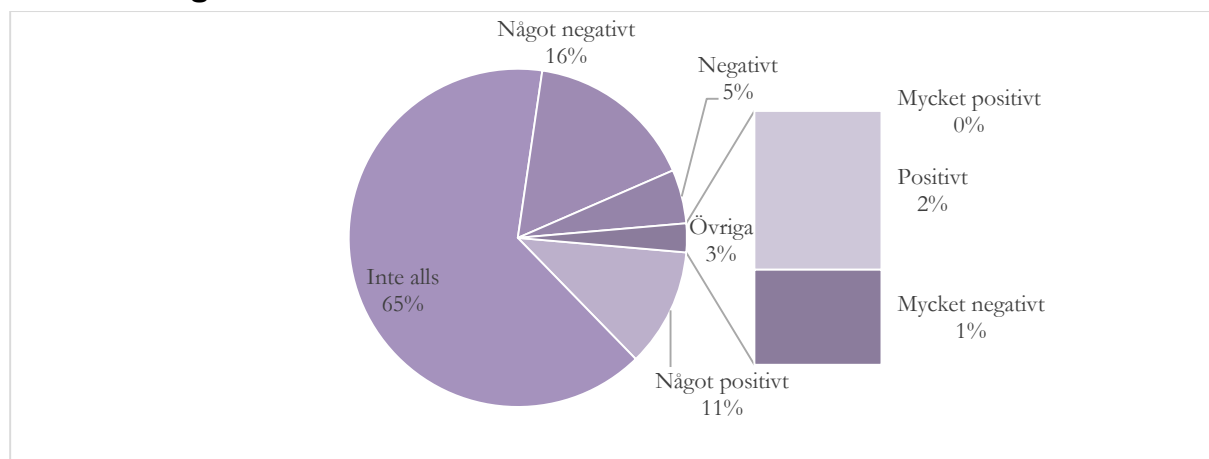
Figur 12 visar de specifika frågornas svarsantal, vilket tydligt visar varför den största delen av de sammanlagda svaren hamnade på alternativet ”inte alls”. Hela 79 respondenter anser att deras resa inte påverkar drognyttjande och brott på destinationen alls. De övriga två frågorna om den

sociokulturella sfären har dock jämnare fördelning av svar mellan alternativen ”inte alls” och alternativen på den positiva skalan (Fig. 12).

Liksom på det ekonomiska planet, anses det sociokulturella planet inte påverkas negativt av speciellt många respondenter, endast när det talas om drognyttjande och brott anser några få respondenter att deras resa påverkat destinationen negativt. 14 respondenter tycker i denna fråga att deras resa medfört en negativ förändring, medan enbart 4 respondenter pekar på en positiv förändring (Fig. 12).

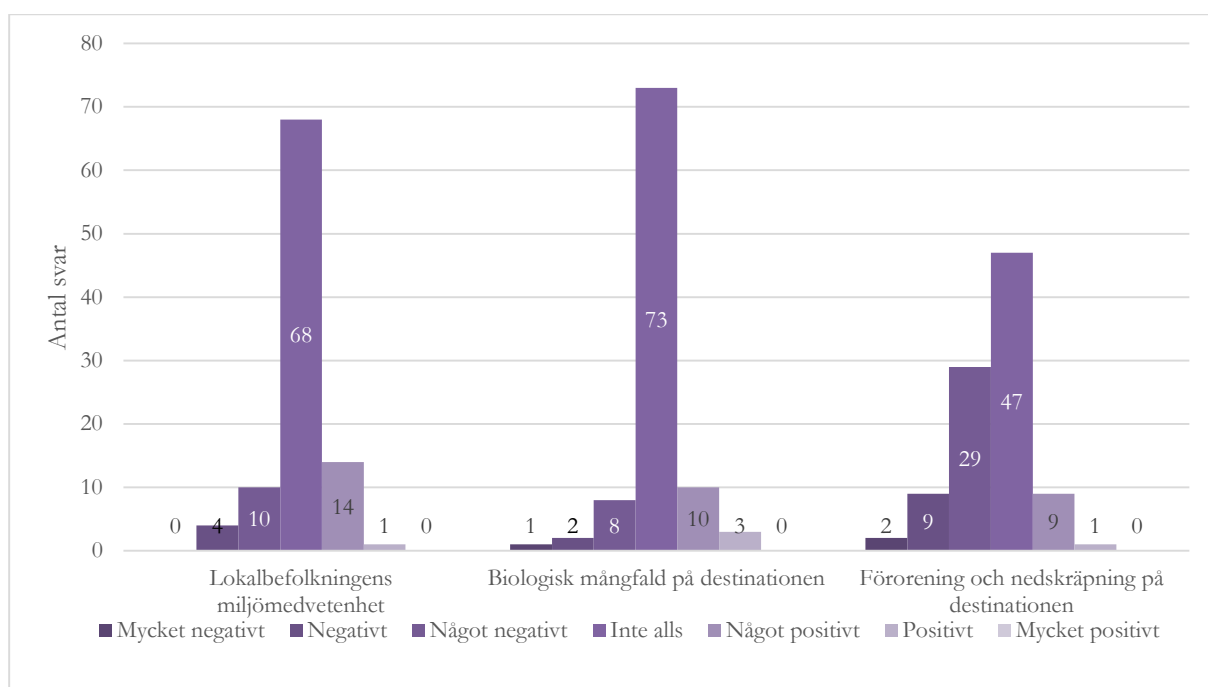
På frågan om drognyttjande och brott gällande den allmänna turismen ses en tydlig skillnad i upplevelser gentemot den egna resan. Allmän turism upplevs som negativ för destinationen av 63 respondenter i detta avseende (Fig. 6) i jämförelse med endast 14 respondenter som ser sin egen resa som negativ när det gäller drognyttjande och brott (Fig. 12). När det kommer till frågan om lokalbefolkningens levnadsstandard tycker 72 respondenter att den allmänna turismen påverkar destinationen på ett positivt sätt (Fig. 6) medan endast 58 respondenter upplever att deras egen resa är positiv för lokalbefolkningens levnadsstandard (Fig. 12). Mycket lika mönster återses i frågan om lokalbefolkningens stolthet över sin egen kultur där den allmänna turismen upplevs påverka destinationen positivt av 81 respondenter (Fig. 6) medan bara 66 respondenter upplever sin egen resa som positiv i detta avseende (Fig. 12).

6.3.3 Ekologisk sfär

Figur 13: Den egna resans påverkan på destinationen enligt respondenterna, presenterat i procent sammanlagt för de tre frågorna inom den ekologiska sfären.

Figur 13 visar hur respondenterna svarat sammantaget på frågorna om ekologisk påverkan och den egna resan (Fråga 18-20 i Bilaga 1). Figuren visar den tveklöst högsta andelen neutrala svar, på något av de undersökta områdena. Hela 65 % upplever att deras egen resa inte påverkar det ekologiska planet på destinationen alls, medan motsvarande siffra för den allmänna turismen är 28 % (Fig. 7). 22 % av respondenterna ser sin egen resa som negativ för destinationens ekologiska sfär och enbart 13 % ser sin resa som positiv (Fig. 13).

Figur 14: Den egna resans påverkan på destinationen på ett ekologiskt plan enligt respondenterna, presenterat som antal svar per svarsalternativ per fråga.

Figur 14 visar de sista tre enkätfrågornas svar. På frågan om lokalbefolkningens miljömedvetenhet liknar staplarna varandra gällande både allmän turism och den egna resan. Det mest frekventa svaret var i båda avseendena det neutrala mittenalternativet och resterande svar är relativt jämnt fördelade över den negativa och den positiva skalan i båda fallen (Fig. 8; Fig. 14). Det finns större skillnader i hur respondenterna upplever effekterna på biologisk mångfald. Den allmänna turismen upplevs påverka främst negativt men med en relativt jämn fördelning av svaren över den negativa skalan, den positiva skalan samt det neutrala mittenalternativet (Fig. 8). Den egna resan däremot anses i mycket stor utsträckning inte påverka destinationens biologiska mångfald alls, men de respondenter som anser den påverkas är jämnt fördelade över den negativa och positiva skalan (Fig. 14). Förorening och nedskräpning upplevs av 47 respondenter inte påverkas av den egna resan alls, och 40 respondenter anser att deras egen resa påverkar destinationens förorening och nedskräpning negativt på något sätt (Fig. 14). Detta jämfört med den allmänna turismen, vilken upplevs påverka destinationens nedskräpning och förorening negativt på något sätt av 79 respondenter samt inte alls av endast 10 respondenter (Fig. 8).

6.4 Differenser

I detta avsnitt presenteras resultatet av undersökningen och analyser av detsamma, för att upptäcka eventuella differenser mellan turistgrupper och mellan allmän turism och egen resa. För detta har T-Test använts i programmet SPSS.

6.4.1 Massturister och alternativturister

För att kunna avgöra om det finns skillnader mellan svarsmedeltalen hos de olika grupperna används ett independent sample T-Test. Hypoteser utformades som:

Nollhypotes $H_0: \mu_M - \mu_A = 0$ (Det finns ingen signifikant skillnad mellan alternativturisters och massturisters svar)

Alternativhypotes $H_1: \mu_M - \mu_A \neq 0$ (Det finns en signifikant skillnad mellan alternativturisters och massturisters svar)

Signifikansnivån valdes som 0,05.

Tabell 2: Respondenternas medeltal (\bar{X}) och signifikansnivå (p) gällande allmän turism.

Grupper	N	\bar{X}	Standardavvikelse	Frihetsgrad (df)	t	p
Massturister	62	4,47	0,7075	95	0,157	0,876
Alternativturister	35	4,45	0,4174			

Tabellen visar att massturisters medelvärde (\bar{X}) av enkätsvaren är 4,47 och motsvarande siffra för alternativturister är 4,45. Independent Sample T-Test visar att det inte finns någon signifikant skillnad mellan medeltalen av de olika turistypernas svar om upplevd påverkan av allmän turism (Tabell 2). På grund av det höga signifikansvärdet (p) som är 0,876, alltså klart över signifikansnivån på 0,05, så förkastas alternativhypotesen.

Ytterligare ett independent sample T-Test gjordes för att undersöka om det finns någon signifikant skillnad mellan hur massturister och alternativturister ser på sitt eget resande. Samma hypoteser och signifikansnivå användes till följande test.

Tabell 3: Respondenternas medeltal (\bar{X}) och signifikansnivå (p) gällande egen resa.

Grupper	N	\bar{X}	Standardavvikelse	Frihetsgrad (df)	t	p
Massturister	62	4,54	0,4229	95	0,627	0,532
Alternativturister	35	4,49	0,3706			

Här är massturisternas medelvärde 4,54 och alternativturisters 4,49. Inte heller här finns en signifikant skillnad mellan de olika gruppernas svar, då signifikansnivån är 0,532 (Tabell 3). Även här förkastas alternativhypotesen.

Ett sista Independent Sample T-Test gjordes där alla frågornas specifika svar jämfördes mellan alternativturister och massturister. Den enda fråga som visade ett p-värde som var nära nog signifikant i detta test var fråga 17: ”På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar drognyttjande och brott bland lokalbefolkningen?” (Tabell 4).

Tabell 4: Respondenternas medeltal (\bar{X}) och signifikansnivå (p) gällande sin egen resas påverkan på drognyttjande och brott.

Grupper	N	\bar{X}	Standardavvikelse	Frihetsgrad (df)	t	p
Massturister	62	3,74	0,723	95	-1,986	0,050
Alternativturister	35	4,00	0,343			

p-värdet för fråga 17 visade sig vara 0,050 vilket inte är under signifikansnivån på 0,05 men eftersom att den ligger så pass nära görs valet att se det som en signifikant skillnad. Dessutom finns det en möjlighet att fler decimaler skulle avslöja en signifikant skillnad. Tabellen visar även att

alternativturister i genomsnitt anser att deras egen resa inte påverkade drognyttjandet och brotten på destinationen alls, medan massturisterna anser att deras egen resa påverkar dessa aspekter aningen mer negativt. Medeltalet för massturister ligger fortfarande relativt nära den neutrala mitten men ändå mer negativt än positivt (Tabell 4). Resterande 17 frågor i enkäten visade ingen signifikant skillnad mellan svaren hos de olika grupperna, även om signifikansnivån varierade mellan 0,102 och 0,981.

6.4.2 Den egna resan i förhållande till allmän turism

För att få fram eventuella skillnader i upplevelse av påverkan mellan de allmänna turismen och den egna resan gjordes ett Paired Samples T-Test. Hypoteser utformades som:

Nollhypotes $H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$ (Det finns ingen signifikant skillnad mellan de olika svaren)

Alternativhypotes $H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$ (Det finns en signifikant skillnad mellan de olika svaren)

Testet gjordes inledningsvis på medeltalen av svaren på frågorna gällande den allmänna turismen respektive den egna resan, på vilket inga signifikanta skillnader kunde visas. Därefter gjordes testet på alla frågepar, det vill säga de två frågor som handlade om samma aspekt exempel fråga 1 och fråga 12 (Se Bilaga 1), för att undersöka eventuella specifika skillnader.

Tabell 5: Utfall i jämförelsen mellan medeltal (\bar{X}) av allmän turism och egen resa per frågepar samt signifikansnivå (p).

Par	Frågor	Grupper	\bar{X}	Standardavvikelse	Frihetsgrad (df)	t	p
1	1 12	Allmän turism	5,79	0,841	96	4,182	0,000
		Egen turism	5,36	0,949			
2	2 13	Allmän turism	5,71	0,889	96	3,355	0,001
		Egen turism	5,37	0,858			
3	3 14	Allmän turism	5,45	0,947	96	6,064	0,000
		Egen turism	4,84	0,862			
4	4 15	Allmän turism	5,21	1,216	96	2,455	0,016
		Egen turism	4,98	0,876			
5	5 16	Allmän turism	4,86	0,957	96	0,965	0,337
		Egen turism	4,76	0,774			
6	6 17	Allmän turism	3,10	0,930	96	-7,027	0,000
		Egen turism	3,84	0,624			
7	7 18	Allmän turism	3,88	0,992	96	-1,032	0,305
		Egen turism	3,98	0,677			
8	8 19	Allmän turism	3,61	1,351	96	-3,312	0,001
		Egen turism	4,03	0,699			
9	9 20	Allmän turism	2,57	1,249	96	-7,986	0,000
		Egen turism	3,57	0,900			

Tabell 5 visar att skillnaden i par 5 och i par 7 inte är signifikanta (Ett p-värde över 0,05 är ej signifikant), men att övriga frågepar har signifikanta skillnader mellan upplevd påverkan av allmän turism och den egna resan. Frågepar 5 och 7 handlar om lokalbefolkningens levnadsstandard respektive lokalbefolkningens medvetenhet om miljöproblem. Båda medeltalen på frågepar 5 ligger mycket nära svarsalternativ 5; ”något positivt” vilket innebär att respondenterna upplever sin

egen resa och den allmänna turismen jämbördiga i detta avseende. Likaså ses frågepar 7 som jämbördiga, här ligger medeltalen dock närmare alternativ 4 ”inte alls” (Tabell 5).

Frågepar 1-5 visar att medeltalet är högre för den allmänna turismen, vilket innebär att respondenterna ser den allmänna turismen som mer positiv för destinationen än den egna resan i dessa frågor och signifikant positivare i fråga 1-4. Det gäller alltså de tre frågorna om den ekonomiska påverkan och de två första frågorna om den sociokulturella påverkan (Se bilaga 1). De resterande fyra frågorna visar ett högre medeltal när det kommer till den egna resan, vilken innebär att respondenterna ser sin egen resa som mer positiv för destinationen än turism i allmänhet, signifikant i fråga 6, 8 och 9. De sista fyra frågorna handlar om ekologiskt påverkan samt drognyttjande och brott från den sociokulturella sfären (Tabell 5).

7 Diskussion

I detta avsnitt diskuteras resultatet i förhållande till tidigare forskning samt teorier. Diskussionen presenteras med ett avsnitt per forskningsfråga där författarna syftar till att diskutera samt besvara forskningsfrågorna.

7.1 Hur uppfattar svenska turister att internationell turism i allmänhet påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?

Liksom vad som beskrivs i undersökningen utförd av Moyle et al. (2012) visas i denna undersökning att turister upplever att den ekonomiska sfären påverkas i helhet positivt av turismnäringen. Inom områdena anställningsmöjligheter för lokalbefolkningen och ekonomisk utveckling på destinationen upplevde respondenterna i denna undersökning att destinationen påverkas klart positivt, vilket samstämmer med undersökningen gjord av Moyle et al. (2012) Enligt Sharma et al. (2008) är dessa områden även de som lokalbefolkningen anser gynnas mest av turistindustrin, dock menar King et al. (1993) att turismen kan ha en negativ påverkan på lokalbefolkningens attityder till arbete. Ramkinsson och Nunkoo (2011) poängterar nyttan av turistnäringen som en betydande faktor i ett samhälles ekonomiska utveckling.

Vidare ses likheter i respondenternas svar angående sociokulturell påverkan, då vissa aspekter bedömts som positiva och vissa som negativa, mellan denna undersökning och den utförd av Moyle et al. (2012). Sharma et al. (2008) och King et al. (1993) belyser fortsättningsvis att lokalbefolkningen upplever flera aspekter av den sociokulturella påverkan som positiv, till exempel möjligheten att möta nya människor och kulturer. De anser att detta förhöjer deras levnadsstandard samtidigt som andra aspekter försämras i och med turismen. Ett exempel på detta är upplevda ökade brott på destinationen, vilket resultatet i denna undersökning förstärker. Majoriteten av respondenterna i denna undersökning svarar att turismen påverkar drognyttjande och brott övervägande negativt, även om en relativt stor andel anser att det inte finns någon påverkan inom detta område.

Respondenterna i denna undersökning anser att den ekologiska sfären påverkas i huvudsak negativt av turism. Liknande resultat återfinns i undersökningen gjord av Hillery et al. (2011), och även McDowall och Choi (2010) skriver att lokalbefolkningen upplever den ekologiska påverkan som negativ. Detta främst inom aspekter som föroreningar, nedskräpning, och kommersialisering av mark. I undersökningen till denna uppsats har respondenterna svarat att de anser att ned-

skräpning och förorening är en påtagligt negativ följd av turismen, vilket stämmer överens med tidigare forskning.

Resultaten i denna undersökning stämmer väl överens med tidigare resultat om såväl turisternas som invånarnas uppfattningar. Detta kan vidare styrka att det finns vissa tydliga områden där både turister och invånare upplever turismens effekter som positiva men samtidigt att det finns områden där många är överens om att de negativa konsekvenserna överväger de positiva. Denna undersökning i samband med tidigare forskning visar alltså på en enhetlig syn och upplevelse av turistnäringens ekonomiska, ekologiska och sociokulturella påverkan från olika betydelsefulla aktörer vilket förklaras i Social Exchange Theory som en avgörande faktor i ett socialt utbytes fortsatta existens.

Att de olika sfärerna upplevs påverkas på olika sätt av respondenterna i denna undersökning, beror till viss del på vilka specifika aspekter som valts för de olika sfärerna. Ett tydligt exempel på detta är frågorna om den sociokulturella sfären där de två första frågorna (fråga 4 och 5 i bilaga 1), gällande stolthet över sin kultur och levnadsstandard, upplevs av majoriteten som positiva och den sista frågan (fråga 6 i bilaga 1), om droger och brott, i allmänhet uppfattas som något negativt. Hade frågorna utformats som enbart sådana som är allmänt upplevda positivt, hade det sammanställda resultatet sett olika ut. Resultatet på de olika sfärerna kan också bero på hur frågorna kategoriseras. Till exempel är det möjligt att vissa respondenter tolkar levnadsstandard som något enbart beroende av inkomst, vilket skulle göra att den specifika frågan skulle tillhöra den ekonomiska sfären istället för den sociokulturella, där den nu kategoriserats. Författarna till denna studie har dock valt att se levnadsstandard som något som påverkas av fler faktorer än enbart inkomst och motiverar därigenom den aktuella indelningen.

7.2 Hur uppfattar svenska turister att deras eget resande utomlands påverkar resmålet ur ett hållbarhetsperspektiv?

När det kommer till den egna resan och den ekonomiska sfären ser respondenterna sin egen resa som mindre positiv än den allmänna turismen vilket kan bero på att man ser den allmänna turismen som en stor och mäktig kraft och sin egen resa som liten i sammanhanget, liten nog att inte påverka destinationen nämnvärt.

De första två frågorna på den sociokulturella sfären ses i allmänhet som mer positivt påverkade av den allmänna turismen än av den egna resan. Däremot anser respondenterna att den sista frågan i den sociokulturella sfären, angående droger och brott på destinationen, påverkas mer negativt av den allmänna turismen då man främst upplever att den egna resan inte har någon påverkan alls på detta område. Även här kan det ses som att om man själv inte nyttjar droger eller är inblandad i brott påverkar den egna resan inte alls, medan massturism skulle föra med sig större problem inom droger och brott på destinationen.

Den ekologiska sfären upplevs inte påverkas av den egna resan anmärkningsvärt mycket, dock anser många respondenter att den allmänna turismen i helhet är negativ för destinationens ekologiska sfär. Liksom de ovanstående kan detta vara på grund av att man ser att till exempel en enda människas utsläpp inte påverkar miljön men när det handlar om en massturism blir den sammanlagda påverkan så pass stor att det anses påverka på ett negativt sätt.

Statistiskt sett finns signifikanta skillnader i hur respondenterna ser på den allmänna turismens påverkan och sin egen resas påverkan på de flesta frågor. Endast frågepar 5 och 7 visar icke signifikanta skillnader (Tabell 5). Bristen på skillnad gällande dessa frågor, om lokalbefolkningens levnadsstandard samt lokalbefolkningens miljömedvetenhet, kan bero på att de kan upplevas som relativt diffusa begrepp. Som tidigare diskuterats kan levnadsstandard ses på olika sätt, dels som en rent ekonomiskt fråga och dels som något som även påverkas av flera andra faktorer såsom hälsa, utbildning och upplevd lycka. Miljömedvetenhet kan också innebära olika saker för olika människor, vissa anser att det enbart handlar om medvetenhet om globala miljöproblem medan andra anser att det även handlar om lokala problem så som ljud- och ljusföroreningar.

Flera tidigare forskningsresultat (Hillery et al., 2011; Moyle et al., 2012; Van Winkle & MacKay, 2008; Priskin, 2003) har visat tendenser mot att respondenterna ser sin egen roll i turismen som helhet på ett mer positivt sätt än man ser på andras, i likhet med teorin Self-Serving Bias. Liksom i tidigare forskning syns i denna uppsats tydliga tendenser på att respondenterna har benägenhet för att agera som förutspått i teorin. Teorin föreslår att människor gärna tar äran för positiva handlingar och effekter medan de tar avstånd från negativa sådana. I denna undersökning visas tendensen att ta avstånd från negativa handlingar och effekter tydligt, dock visar respondenterna en blygsamhet gällande frågor som upplevs positiva, då de rankar sin egen resa som något mindre positiv än allmänhetens turism. Denna avvikelse tas inte upp i originalteorin och skulle kunna vara ett resultat av den svenska jantelagsmentaliteten, vilken innebär att man i allmänhetens ögon inte bör hävda sig framför andra.

● Positivt ● Negativt ● Inte alls

För att tydliggöra tendenserna mot teorin Self-Serving Bias har de tidigare presenterade enkätsvaren sammanställts i tabellen till vänster (Fig. 15).

Figuren visar hur respondenterna när det gäller den allmänna turismen ser turismens effekter som positiva på de första fem frågorna och negativa på de sista fyra. När det gäller sin egen resa är majoriteten av svaren på motsvarande fem frågor positiva medan de sista fyra är klart mest besvarade med "inte alls" (Fig. 15). Detta är ett tydligt exempel på hur Self-Serving Bias fungerar i praktiken. Respondenterna tenderar att ta på sig äran för positiva effekter i större utsträckning än de vill medge sin del i den negativa påverkan.

Figur 15: Översikt av samtliga enkätsvar. Den vänstra delen av figuren representerar frågorna om allmän turism och den högra delen representerar frågorna om den egna resan. Varje rad representerar en respondent och varje kolumn representerar en fråga.

7.3 Finns det skillnader mellan olika typer av turisternas uppfattningar om påverkan?

De övergripande testen som gjorts på turisternas medeltal visade inga signifikanta skillnader men däremot hittades en signifikant skillnad gällande frågan om påverkan på brott och droger när det gäller den egna resan (Fråga 17 i bilaga 1). Där var signifikansnivån 0,050 vilket indikerar en nästan signifikant skillnad, om än relativt låg. I övrigt gick det inte att utröna några signifikanta skillnader, medeltalen för de olika turistgrupperna varierar något men inte tillräckligt mycket för att kunna dra någon valid slutsats.

Detta kan delvis bero på hur respondenten tolkat frågan samt att uppdelningen i de två huvudgrupperna gjordes utan vidare hänsyn till något mer än den restyp respondenterna själva sade sig varit på, dock är detta sätt att dela in turister likt det sätt som myntaren av teorin Cohen (1972) använt. Ytterligare en orsak till brist på fler och större skillnader kan förklaras med det faktum att de respondenter som kategoriserades som alternativturister var så pass mycket färre än de som kategoriserades som massturister. Enkäten besvarades av nästan dubbelt så många massturister som alternativturister, vilket kan påverka resultatet. Om antalet alternativturister hade varit fler, hade kanske signifikansnivån påverkats.

Ytterligare en faktor som kan påverka svaren är att det är den senaste internationella semesterresan som efterfrågats, vilket kan göra att respondenter som i andra fall skulle kategoriseras som till exempel alternativturister i detta fall blir kategoriserade som massturister enbart beroende på att deras senaste resa faller under denna kategori även om majoriteten av turistens tidigare resor skulle falla helt under alternativturist.

8 Slutsats och framtida forskning

Syftet med denna studie var att undersöka hur turister uppfattar destinationspåverkan inom de tre hållbarhetsfärena. Vidare var syftet att undersöka om det finns skillnader i uppfattning mellan olika grupper av turister samt om turister ser sin egen påverkan annorlunda än hur de ser på turismen i allmänhet.

Ett av resultaten från undersökningen visar, i likhet med tidigare forskning att turister upplever den ekonomiska och den sociokulturella sfären som positivt påverkad av turismen även om det finns vissa undantag och nyanser i detta. Däremot, återigen i likhet med tidigare forskning, upplevs den ekologiska sfären påverkas i helhet negativt av turismens krafter. Likheten i upplevelserna hos turister och lokalbefolkning stärker teorin Social Exchange Theory i och med att det sociala utbytet upplevs likadant av, och står i centrum för, båda parter i utbytet. Dock återfinns det mycket få skillnader mellan upplevelserna hos respondentgrupperna alternativturister och mass-turister i denna undersökning. Fortsatt forskning skulle kunna vara en jämförelse mellan turisters och lokalbefolkningens upplevelse av turism på samma destination för att få båda perspektiv på samma specifika område.

Ytterligare ett resultat som framkommit är tendensen hos turister att inte se sin egen resa som en representativ del i turismen i allmänhet, vilket kan försvåra en eftersträvan svård positiv förändring i beteende och attityd till destinationspåverkan. Det faktum att turister inte ser sin egen resa som representativ för turism i allmänhet bidrar till problem som bör lösas för att utveckla en hållbar turism. Utvecklingen av hållbar turism är beroende av att alla inblandade inom turistnäringen, till exempel både resenärer och researrangörer, tar ett ansvar för destinationspåverkan. Skillnaden i synen på sin egen resa och den allmänna turismen är ett tydligt exempel på teorin Self-Serving Bias, i vilken man gärna tar åt sig äran när det gäller positiva saker men att man skyller ifrån sig när det kommer till negativa saker.

Under undersökningens gång kom det in diverse frågor om enkäten, speciellt om frågan gällande drognyttjande och brott bland lokalbefolkningen. Flera respondenter undrade om ”positivt” betydde en ökning i användandet och således om ”negativt” betydde en minskning. Författarnas avsikt var att positivt innebär en ”positiv förändring” för destinationen vilket gör det upp till var och en att avgöra vad man anser som positivt och negativt. På grund av dessa frågetecken bland respondenterna är det relativt troligt att de lagt olika innebörd i sina svar, vilket gör uppgifterna något osäkra, men samtidigt är alla enkätfrågor medvetet utformade så att respondenten själv ska lägga innebörd i frågorna och svaren, eftersom att det är respondenternas åsikter som efterfrågas. För att i framtiden undvika liknande missförstånd och för att bredda forskningsfältet skulle en kvalitativ undersökning med fördel kunna göras. Majoriteten av tidigare undersökningar som gjorts på detta område har tagits fram med hjälp av enkäter vilket gör undersökningarna kvantitativa. Detta medför att det saknas ett kvalitativt perspektiv på detta forskningsfält, som kan vara särskilt viktigt med tanke på att det handlar om människors upplevelser och åsikter. En kvalitativ undersökning skulle då kunna vara av relevans, där resultatet kan ställas mot de kvantitativa resultat man hittills kommit fram till.

Slutligen så kan det konstateras att turism för både negativa och positiva effekter med sig och genom att synliggöra turisternas perspektiv på detta ökar möjligheterna att turistindustrin tar större steg mot en hållbar framtid.

Referenser

- Andereck, K. L. (2009). Tourists' Perceptions of Environmentally Responsible Innovations at Tourism Businesses. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(4), 489-499.
- Arkin, R. M., Appelman, A. J. & Burger, J. M. (1980). Social Anxiety, Self-Presentation, and the Self-Serving Bias in Causal Attribution. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(1), 23-35.
- Bjereld, U., Demker, M. & Hinnfors, J. (2009). *Varför Vetenskap?*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Blom, T. & Nilsson, M. (2005). *Turismens historia & utveckling*. Malmö: Liber AB.
- Borg, E. & Westerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare Stockholm*: Liber AB
- Carter, R. W. (2004) Implications of Sporadic Tourism Growth: Extrapolation from the Care of Boracay Island, The Phillipines. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 9(4), 383-404.
- Chan, Y. W. (2006). Coming of age of the Chinese tourists - The emergence of non-Western tourism and host—guest interactions in Vietnam's border tourism *Tourist Studies*, 6(3), 187-213.
- Cohen, E. (1972). Toward a Sociology of International Tourism. *Social Research*, 39(1), 164-182.
- Denscobe, M. (1998) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Dielemans, J. & Salehi, S. (2008). *Välkommen till Paradiset – Reportage om turistindustrin*. Falun: Scandbook.
- Emerson, R. (1974). Social Exchange Theory. *Annual Review of Sociology*, 2, 335-362.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan : Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordströms Juridik AB.
- Forsyth, D. R. (2009) Self-serving Bias. (I Darity, William A., Jr.) *International Encyclopedia of the Social Sciences*, 2nd edition. (429)
<https://facultystaff.richmond.edu/~dforsyth/pubs/forsyth2008selfserving.pdf> (Hämtad 2014-04-08)
- Fredman, P., Wall-Reinius, S. & Lundberg, C. (2009). *Turism i natur: Definitioner, omfattning, statistik*. Östersund: Etour.
- Griggs, D., Stafford-Smith, M., Gaffney, O., Rockström, J., Öhman, M. C., Shyamsundar, P., Steffen, W., ... Noble, I. (2013) Sustainable Development Goals for People and Planet. *Nature*, 495, 305-307.
- Harris, R., Griffin, T. & Williams, P. (2002) *Sustainable Tourism – A global perspective* Oxford: Elsevier
- Hillery, M., Nancarrow, B., Griffin, G. & Syme, G. (2001). Tourist Perceptions of Environmental Impacts. *Annals of Tourism Research*, 28 (4), 853-867.

- Kim, K., Uysal, M. & Sirgy, J. M. (2012). How Does Tourism in a Community Impact the Quality of Life of Community Residents? *Tourism Management*, 36, 527-540.
- King, B., Pizam, A. & Milman, A. (1993) Social Impacts of Tourism – Host Perceptions. *Annals of Tourism Research*, 20, 650-665.
- Lagerkvist, S. (2001). *Miljöanpassad turism*. Östersund: ETOUR.
- McDowall, S. & Choi, Y. (2010). A Comparative Analysis of Thailand Residents' Perception of Tourism's Impacts. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 11(1), 35-55.
- McKercher, B. (1993). Some Fundamental Truths About Tourism: Understanding Tourism's Social and Environmental Impacts. *Journal of Sustainable Tourism*, 1(1), 6-16.
- Moyle, B. D., Weiler, B., & Croy, G. (2012). Visitors' Perceptions of Tourism Impacts: Bruny and Magnetic Islands, Australia. *Journal of travel research*, 52(3), 392-406.
- Nationalencyklopedin. (2014). *Turism*. <http://www.ne.se/lang/turism> (Hämtad 2014-04-10)
- Potter, R. B, Binns, T., Elliott, J. A., & Smith, D. (2008) *Geographies of development - an introduction to development studies* Gospor: Ashford colour press
- Priskin, J. (2003). Tourist Perception of Degradation Caused by Coastal Nature-Based Recreation. *Environmental Management*, 32(2), 189-204.
- Ramkinsson, H. & Nunkoo, R. (2011). City Image and Percieved Tourism Impact: Evidence from Port Louis, Mauritius. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 12(2), 123-143.
- Sharma, B., Dyer, P., Carter, J. & Gursoy, D. (2008). Exploring Residents' Perceptions of the Social Impacts of Tourism on the Sunshine Coast, Australia. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 9(3), 288-311.
- Swarbrooke, J. & Horner, S. (1999). *Consumer Behaviour in Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann
- Thibaut, J. W. & Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. New York: Wiley
- United Nations World Tourism Organisation. (2014-01-20). *2013 International Tourism Results and Prospects for 2014*. http://dtxqtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_fitur_2014_hq_jk_1pp.pdf (Hämtad 2014-03-25)
- Uriely, N. (2005). The tourist experience: Conceptual Developments *Annals of Tourism Research*, 29, 520-538.
- Van Winkle, C. M. & MacKay, K., J. (2008). Self-Serving Bias in Visitors Perceptions of the Impacts of Tourism. *Journal of Leisure Research*, 40(1), 69-89.
- Wanhill, S. (1997) Introduction – Tourism Development and Sustainability. (I Cooper, C. & Wanhill, S.) *Tourism development – Environmental and community issues*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.

Wearing, S. & Wearing, B.. (2001). Conceptualizing the selves of tourism *Leisure Studies*, 2001, 20, 143-159.

World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.

Bilaga I

Undersökning för examensarbete gällande turisternas uppfattning om destinationspåverkan

Kära deltagare

Detta är en undersökning för ett examensarbete som ska handla om turisternas uppfattning av turismens påverkan på destinationen. Undersökningen och dina svar kommer endast att användas för detta ändamål.

Undersökningen består av 20 frågor som handlar om just din uppfattning av turismens påverkan. Medverkan är helt frivillig och du kan när som helst välja att avbryta undersökningen. Vid frågor efter inskickande av svar kan vi nås på våra mailadresser nedan.

Välj det svarsalternativ som ligger närmast din åsikt. Obligatoriska frågor är markerade med röd stjärna, dessa måste fyllas i för att svaren ska kunna skickas in. Tack för att du vill vara en del av denna undersökning!

Med vänliga hälsningar

Matilda Torstensson och Jenny Eriksson

toma1102@student.hj.se erje1108@student.hj.se

Frågorna börjar på nästa sida.

Tack för att du medverkar i denna studie!

Nedan följer nio frågor om den allmänna turismens destinationspåverkan

1. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar anställningsmöjligheter för lokalbefolkningen på destinationen?

Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

2. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar destinationens ekonomiska utveckling?

Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

3. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar destinationens infrastruktur och näringsliv?

Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

4. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens medvetenhet och stolthet över sin kultur?

Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

negativt

negativt

positivt

5. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens levnadsstandard i allmänhet?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

6. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar drognyttjande och brott bland lokalbefolkningen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

7. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar lokalbefolkningens medvetenhet om miljöproblem?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

8. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar den biologiska mångfalden på destinationen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

9. På vilket sätt anser du att turismen i allmänhet påverkar förorening och nedskräpning på destinationen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

Du har nu svarat på första delen av undersökningen!

Nedan följer elva frågor om din senaste internationella semesterresa

10. Vilken typ av resa var din senaste internationella semesterresa? Välj det alternativ som passar bäst

☐ Kryssning	☐ Spa, fitness eller sportresa
☐ Äventyrsresa	☐ Charter/Sol och bad-resa
☐ Backpacking/tågluff	☐ City/Shopping-resa
☐ Safari	☐ Natur/Kultur-resa

11. Vart gick din senaste internationella semesterresa?

12. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar anställningsmöjligheter för lokalbefolkningen på destinationen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

13. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar destinationens ekonomiska utveckling?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

14. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar destinationens infrastruktur och näringsliv?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

15. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar lokalbefolkningens medvetenhet och stolthet över sin kultur?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

16. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar lokalbefolkningens levnadsstandard I allmänhet?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

17. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar drognyttjande och brott bland lokalbefolkningen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

18. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar lokalbefolkningens medvetenhet om miljöproblem?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

19. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar den biologiska mångfalden på destinationen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

20. På vilket sätt anser du att din senaste resa påverkar förorening och nedskräpning på destinationen?

- Mycket negativt Negativt Något negativt Inte alls Något positivt Positivt Mycket positivt

Tack för att du har svarat på våra frågor! Sprid gärna denna enkät vidare.

Klicka nu på "klar" om du är nöjd med dina svar.

Ha en bra dag!